

Почитувани,

На предлог на редакцијата на единственото стручно библиотекарско списание БИБЛИОТЕКАРСТВО, Извршниот одбор на БДМ донесе одлука во двобројот за 2003 година, покрај постојните рубрики да воведо нова рубрика посветена на настани, документи, одлуки и сл., кои се резултат на активностите на ИФЛА. Содржините на оваа рубрика треба да придонесат за зголемување на информираноста на членството на БДМ за современите трендови во библиотекарството во светот.

Исто така од овој број ќе бидат објавувани програмите и проектите на БДМ, кои се доставуваат до Министерството за култура на годишните конкурси за финансирање на проекти од национален интерес.

Објавувањето на проектите треба да овозможи транспарентност на работењето на БДМ особено во делот на развојната политика, обезбедувањето континуитет во третманот на актуелните проблеми во дејноста и сл. На овој начин му се дава можност на членството да има увид во проектирањето на активностите на БДМ, како и можност за лично учество со свои предлози и сугестии во профилирањето на професионалните ориентации на Друштвото.

Редакцијата ја користи оваа пригода да ги покани на соработка сите заинтересирани што сакаат јавно да ги презентираат своите знаења и искуства од доменот на библиотекарството и информациските науки и со тоа да придонесат за стручна афирмација на ова списание.

Од Редакцијата

БИБЛИОТЕКАРСТВО
Списание на
Библиотекарското
друштво на Македонија

Издава
**БИБЛИОТЕКАРСКО
ДРУШТВО НА
МАКЕДОНИЈА**

За издавачот
Миле Бошески

Издавачки совет
Миле Бошески
Јелена Фиданоска
Ленка Стојанова
Данута Ананиева
Магдица Шамбевска

Редакција
Миле Бошески
Јелена Фиданоска
Ленка Стојанова

Лектура и коректура
Магдица Шамбевска

Техничко уредување
Снежана Тодоровска

Печати:
"Борографија" - Скопје
тираж: 300

Адреса на Редакцијата:
Библиотекарско друштво
на Македонија
НУБ "Св.Климент
Охридски" - Скопје
Бул. "Гоце Делчев", 6
Поштенски фах **566**
Тел.: 389(02)3212-736
Факс: 389(02)3226-846

СОДРЖИНА

БИБЛИОТЕКАРСКА ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

Благој Николов	Автоматиза на библиотеците од	
Гордана Пешевска	југопадниот регион на РМ	5
Наде Караџоска	Маркетинг во библиотечната дејност	25
Зорка Чекичевска	Слободата од пристап до информа-	
	циите и знаењето	32
Благица Илијоска	Библиотеката како современ	
	информативен центар	42

ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

Извршен одбор	Програми и проекти на БДМ за 2004 г	48
---------------	-------------------------------------	----

ПРИКАЗИ И РЕЦЕНЗИИ

Славко Здравковски	Вредно научно дело	74
--------------------	--------------------	----

ХРОНИКА

Марија Сејменова-Гичевска	Извештај од 32. Годишна гене-рална конференција на ЛИБЕР	77
Борко Зафировски	Извештај за присуството на 69. Генерална конференција на Меѓуна-	
Сенка Наумовска	родното здружение на библиоте-	
Викторија Костоска	карски асоцијации и институции (ИФЛА), насловена ...	81
Магдица Шамбевска	Извештај од Семинарот за обука во рамките на проектот ПУЛ-МАН-ХТ во Градската библиотека "Отон Жупанчиќ" во Љубљана, 5-12.4.2003 г.	86
Наде Караџоска	Извештај за учеството и работата на Семинарот за обука од проектот ПУЛМАН-ХТ - Верија, Грција	92
Жаклина Ѓалевска	Извештај за учеството на еднодневните менторски активности организирани во Верија, Грција, на 18. април 2003, во рамките на проектот ПУЛМАН-ХТ	95
Весна Арсова	Развој на интегриран библиотечно-информациски систем	98
Драгица Силјаноска	Народната библиотека "Григор Прличев" домаќин на четвртиот републички натпревар "Млади библиотекари"	
Од Комисијата	Записник од Четвртиот републички натпревар "Млади библиотекари	103
Борко Зафировски	Димитар Солев, бард што не почна, туку заврши на седмиот колосек	106

ДОКУМЕНТИ

Верка Стаменковска	Манифест на ИФЛА за училишните библиотеки	111
Магдица Шамбевска	Декларација од Глазгов за библиотеките, информативните сервиси и за интелектуалната слобода	116
Коичиро Мацура	Порака од генералниот директор на УНЕСКО по повод Светскиот ден на книгата и на авторското право	118
Петре М. Андреевски	Книгата - разговор со вечноста	120
Миле Бошески	Информација од седницата на ИО на БДМ	121

НОВОСТИ ОД ИФЛА

Магдица Шамбевска	Светски самит на ИФЛА за информативното општество	123
Магдица Шамбевска	Guidelines for Development/Marketing and Translation Strategy	125
Магдица Шамбевска	Калимера во Република Македонија	132

УДК 025.3/4:004(497.7)

АВТОМАТИЗАЦИЈА НА БИБЛИОТЕКИТЕ ОД ЈУГОЗАПАДНИОТ РЕГИОН НА Р. МАКЕДОНИЈА

Компјутерско поврзување на библиотеките
од југозападниот регион на Македонија

Николов Благој, виш библиотекар
Пешевска Гордана, систем-инженер
МУБ "Свети Климент Охридски" - Битола

Автоматизацијата на библиотеките од југозападниот регион во суштина е поврзување на сите библиотеки со значајни фондови во единствен информационален систем и развивање на библиотечните услуги, со што на корисниците на библиотеките на организиран и рационален начин ќе им се обезбеди квалитетен пристап до информациите, било тие да се создале во самиот систем или со посредство на системот да се пристапи до специјализирани информации на кој било компјутер приклучен на Интернет.

Автоматизацијата на библиотеките од југозападниот регион претставува доизградба на библиотечно-информативниот систем (кој е овозможен со помош на софтверскиот пакет од модули COBISS), со кој ќе се обединат информациите на библиотечните фондови во Македонија со информациите и електронските документи од базите на податоци од кој било сервер во системот. Со посредство на развиените сервиси во системот, библиотечно-информативниот систем на Македонија ќе прерасне во библиотека без ѕидови, чии фондови ќе бидат на просторот од Интернет, а библиотечните услуги ќе бидат поддржани од Интернет-сервисите. Системот треба да се изгради како модел на дистрибутивен информациски систем, кој ќе го поддржува мрежа на компјутери по библиотеките и сервер за заеднички потреби.

Клучни зборови: автоматизација, библиотека, КОБИСС, југозападен регион

Автоматизацијата на библиотеките од југозападниот регион е регионален проект за изградба на библиотечно-информативниот систем на овој регион од Република Македонија. Преку реализацијата на проектот ќе се обединат информациите на библиотечните фондови од овој регион во Македонија со информациите и електронските документи од базите на податоци од кој било сервер во БИС (библиотечно-информативниот систем) на Република Македонија. Со посредство на развиените сервиси библиотечно-информативниот систем на Македонија ќе прерасне во библиотека без сидови, чии фондови ќе бидат на просторот од Интернет, а библиотечните услуги ќе бидат поддржани од Интернет-сервисите. Регионалниот систем треба да се изгради како модел на дистрибутивен информациски систем, кој ќе биде поддржуван од мрежа на компјутери во библиотеките на овој регион и од сервер за заеднички потреби.

Една од оперативните задачи на автоматизација на библиотеките од југозападниот регион е ефикасното функционирање, брзиот и стабилен систем на взаемната каталогизација и воспоставување WEB OPAC за библиотеките и взаемниот каталог. Предусловите за имплементацијата на автоматизација на библиотеките од југозападниот регион е пристапот на библиотеките-членки до Интернет и добро организирани кориснички сервиси, засновани на мрежните услуги. Така автоматизацијата на библиотеките од југозападниот регион треба да:

- воспостави кооперација која обезбедува заедничко користење на сите ресурси;
- да го поттикне протокот на документи меѓу библиотеките и членките на мрежата;
- функционира како форум во кој се договараат и унапредуваат библиотечните сервиси и услугите за сите библиотеки во мрежата и нејзините корисници;
- ги промовира услугите што ги креираат членките на мрежата;
- ги истражува можностите на користење на новите информациски технологии за сите институции во мрежата;
- изработува, усвојува и презентира стандарди за поединечни работи и услуги во мрежата;
- влијае на смалувањето на трошоците на библиотечните услуги мерено на досегашните трошоци во секоја поединечна институција;
- поевтино и поефикасно ги организира едукацијата и маркетингот;
- нуди нови библиотечни услуги, како што се: виртуелни фондови - документи што се во електронска форма и се наоѓаат на интернет,

каталози онлајн, збирки на електронски публикации, портали за референсни информации, електронски информации за локалната заедница, пристап до виртуелниот универзитет итн.

Автоматизирањето на библиотеките од југозападниот регион претставува заштеда на вкупните општествени ресурси неопходни за транзиција од децениската запуштеност во информативното општество, кое што веќе е глобално доминантно. Во најкратки црти, тоа е вложување во забрзан развој.

Имплементацијата на Кооперативниот онлајн библиографски систем и сервиси (КОБИСС) во некои библиотеки во Република Македонија непосредно придонесе за воспоставување на нови информатички стандарди во нашата земја и претставува инфраструктурна поддршка на новата политика на Македонија во областа на генерирањето, прибирањето, чувањето, дистрибуцијата и користењето на знаењата. Поврзувањето на библиотеките во единствен информативен систем има за цел да им обезбеди на корисниците на библиотеките на организиран и рационален начин квалитетен пристап до информации, било тие да се во самиот систем или да се пристапни на кој било компјутер поврзан на Интернет, со посредство на системот.

Кооперативниот онлајн библиографски систем и сервиси КОБИСС е оригинален производ на Институтот за информатички науки (ИЗУМ) - Марибор, Словенија. Имплементацијата претставува ревитализација на проектот "Систем на научно-технолошки информации на Југославија" (СНТИЈ), со неопходно осовременување. Во овој проект учествуваа и неколку институции од Македонија:

- Народна и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Скопје;
- Матична и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Битола;
- Природно-математички факултет - Скопје;
- Кинотека на Македонија - Скопје.

Формираната компјутерска мрежа имаше за цел рационализација на библиотечната работа на ниво на тогашна СФРЈ, градење взаемни и локални библиографски бази на податоци и нивно пребарување. Со распаѓањето на бивша Југославија престана да функционира тукушто формираната библиотечна мрежа. Библиотеките што беа вклучени во оваа

мрежа продолжија со обработка на своите библиотечни фондови, но само на локално ниво.

Согледувајќи ја потребата од посовремен софтвер за обработка на библиотечниот материјал, во 1995 год. беа започнати преговори со ИЗУМ за инсталација на Кооперативниот онлајн библиографски систем и сервиси КОБИСС во Македонија.

Во 1996 година системот КОБИСС е имплементиран во Народната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Скопје, Матичната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Битола, Природно-математичкиот факултет во Скопје и во Кинотеката на Македонија.

Пред крајот на 2001 година кон системот КОБИСС се вклучува и Македонската академија на науките и уметностите од Скопје. Потребата за квалитетна, брза и координирана обработка на библиотечниот материјал, библиотеките на корисничкиот систем КОБИСС во 2001 година се договорија со ИЗУМ за инсталација на взаемната библиографска база, КОБИБ/МК за да се активира истата во декември 2001 година. Во времето кога е активирана, взаемната библиографска база броеше 248.077 библиографски записи и тоа во:

- НУБ "Св. Климент Охридски" - Скопје 192.634
- МУБ "Св. Климент Охридски" - Битола 50.521
- Природно математички факултет - Скопје 4.992

За неполна година фондот на взаемната библиографска база се зголеми за околу 15%.

Во 2003 во системот КОБИСС се вклучува и Народната библиотека "Гоце Делчев" од Штип.

Функционирање на системот КОБИСС во МУБ "Св. Климент Охридски" - Битола

Со приклучувањето на овој систем во 1996 година и обуката на библиотекарите за работа на овој систем, во МУБ "Св. Климент Охридски" - Битола започна формирањето на библиографска база на локално ниво. Од 1998 до септември 2001 година комплетниот фонд со кој располага

библиотеката ретроактивно беше внесен во локалната база, за да се префрли на крајот од истата година во взаемната библиографска база. МУБ е прва библиотека во Македонија, којашто го имплементира сегментот КОБИСС/Позајмување, од 1. 10. 2003 година, за што беше спроведена и соодветна обука на библиотекарите од библиотеката. МУБ "Св. Климент Охридски" Битола делумно ги задоволува потребите за отворање на регионален центар, кои за почеток можат да бидат од голема помош за побрза имплементација на системот КОБИСС.

Библиотеката располага со:

- кадар (библиотекари, систем-инженер - информатичар);
- училища за едукација на библиотекарите со 18 работни единици (сопственост на КНИИЦ, кој е сместен во просториите на библиотеката и е на располагање на истата);
- простор за сместување на компјутерската и комуникациската опрема;
- изнајмена Интернет-линија

Единствен проблем што се јавува како пречка за имплементацијата на системот КОБИСС во југозападниот регион на Македонија е набавката на сервер СОМРАQ Alpha и видеопроектор што ќе се користат во рамките на обуката на библиотекарите.

Основање Центар за КОБИСС за југозападниот регион од Македонија

Формирањето на Центар за КОБИСС за југозападниот регион од Македонија има за цел да ги координира активностите и да дава стручна помош во работата и непреченото функционирање на КОБИСС за југозападниот регион од Македонија. Главни задачи на Центарот се:

- планирање на активностите за компјутерско поврзување на библиотеките;
- обезбедување програмска поддршка и корисничка документација за взаемната каталогизација, локално библиотечно работење и други потреби на сите членови на системот;
- стручна помош при набавката, инсталирањето и одржувањето на компјутерската опрема;

- организирање неопходна едукација и стручна помош при користење на програмската поддршка;
- организирање кориснички услуги на ниво на регионалниот систем.

КОБИСС-платформа

- КОБИСС (кооперативен онлајн библиографски систем и сервис) од една страна претставува организациски модел за поврзување на библиотеките во библиотечниот-информационен систем, а од друга страна програмска опрема за автоматизација на библиотечната работа;

- Библиотеките од Македонија, кои учествуваа во проектот БМ СНТИЈ и го користеа системот КОБИСС во периодот 1989 - 1991, заедно со другите библиотеки учествуваа во поставувањето на програмските барања на библиотеките во Македонија. Поради тоа, може да се каже дека овој систем денес ги задоволува специфичните потреби на библиотеките во нашата земја. Народната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Скопје работи континуирано со КОБИСС на локално ниво до 1996 г., кога го обновува договорот со ИЗУМ и ја инсталира новата верзија на КОБИСС. Истата година во КОБИСС се вклучува и Матичната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Битола, а нешто подоцна се вклучуваат и: библиотеката на Природно-математичкиот факултет, библиотеката на Кинотеката на Македонија и на Македонската академија на науките и уметностите;

- Во периодот од 1992 до денес КОБИСС систематски се развива со додавање на нови и со усогласување на постојните функции со измените и дополнувањата во форматот УНИМАРК (UNIMARC), како и со каталожките правила, кои во меѓувреме ги предлагаа или ИФЛА (IFLA) или АЛА (ALA);

- КОБИСС содржи модул за взаемна каталогизација, како и сите модули за локално библиотечно работење наведени во проектното барање;

- Во КОБИСС/ОПАК вклучен е единствениот кориснички интерфејс за пристап до базите на податоци во системот КОБИСС и избраните светски информационални системи (на пр. OCLC);

- КОБИСС е развиен врз основа на каталошките правила опишани во публикацијата "Правилник и прирачник за изработка на азбучните каталози" ("Правилник и приручник за израду абecedних каталога") од Ева Верона, кој во Македонија и денес се користи како каталошки правилник;

- Во КОБИСС се вградени делови од УДК, како и принципот за креирање на предметни определници, кои одговараат на каталожката практика во Македонија;

- Јазикот на корисничкиот интерфејс е македонски, а исто така и сите програмски барања за помош (help file) и шифрарниците се и на македонски јазик;

- КОБИСС во овој момент обезбедува печатени исписи на латиница и кирилица, како и сортирање на податоците по абeцеда и азбуката;

- КОБИСС обезбедува одржување и испис на персоналните библиографии на научните работници;

- Покрај централните, постојат и локални шифрарници и исписи, кои можат да се одржуваат локално и со тоа се обезбедува зачувување на локалните специфичности;

- КОБИСС има богата корисничка документација, која се дополнува и менува во сообразност со дополнувањата на програмската поддршка;

- ИЗУМ има изработена програма за задолжителна едукација за своите корисници во Словенија

- Со изборот на КОБИСС се овозможува учествување во заедничките регионални програми;

- Цената на програмската поддршка се формира врз основа на бројот на активните учесници во системот.

Комуникациска и компјутерска инфраструктура

Концептот се базира на претпоставка дека се поврзани со Интернет меѓусебно сите компјутери, на кои се наоѓаат информациските ресурси и истовремено се достапни онлајн. Ваквата инфраструктура е потребна за

коопе-ративна изградба и пристап до базите на податоци во системот, како и за пристап до информациските ресурси во светот.

При определувањето за имплементација на системот КОБИСС, во планирањето на комуникациската и компјутерска инфраструктура треба да се земе предвид:

- взаемната база на податоци (взаемниот каталог) и другите бази на податоци од заеднички интерес да бидат сместени на компјутерски системи (сервери) во Центарот на ВБМ;

- локалните бази на податоци (локални каталози) да бидат сместени на локални компјутерски системи (сервери), наменети за една или за поголем број библиотеки;

- потребно е да се обезбеди брзина на преносот на податоците преку Интернет до локалните бази и взаемната база на податоци.

Компјутерска опрема за потребите на апликацијата КОБИСС

Компјутер COMPAQ AlphaServer DS10/600 со еден процесор од најмалку 1 GB работна меморија и 60 GB капацитет на дисковите. Овој сервер може да поддржи до 100 работни станици, а исто така и одреден број помали библиотеки (11) без сопствен сервер, на кој ќе бидат инсталирани локалните бази на податоци.

Персонални компјутери (работни станици)

За работни станици можат да се користат и постари персонални компјутери, но не послаби од 486, со оперативен систем Windows 95.

Видеотерминали

Главно се користат терминали од типот VT 510 кои ги произведува Com-raq, а можат да се користат и постари типови терминали VT 320 и VT 420.

Терминалите се приклучуваат на терминалски сервери кои овозможуваат истовремено приклучување до 16 терминали и имаат паралелен излез за печатач.

Ласерски печатачи

За ласерски печатач се препорачува тип HP 1300p. Ласерските печатачи првенствено се наменети за печатење библиографии и други видови текстови.

Матрични печатачи

Матричните печатачи се користат првенствено за печатење на картончиња и пликови за опомени, а можат да се употребат и за други видови печатење. Во апликациите КОБИСС се користат печатачите од фирмата Fujitsu (DL 3700).

Координирана набавка на опремата

Во случај кога се очекува вклучување на нови библиотеки во ВБМ и зголемување на бројот на корисници, најрационалниот облик на користење на серверите е можноста за нивното преместување од една локација на друга, според потребите на библиотеките. Серверот што не одговара на потребите на библиотеката во која се наоѓа, се менува со појак сервер, а со преместувањето во друга библиотека со помала локална база неговиот работен век се продолжува.

План за автоматизирање на библиотеките

Автоматизирање на библиотеките (1. фаза)

- МУБ "Св. Климент Охридски" - Битола (Центар ВБМ за југо-западниот дел од Македонија)
- Народна библиотека "Димитар и Константин Миладиновци" – Струга
- Градска библиотека "Борка Галески" – Прилеп
- Народна библиотека "Кочо Рацин" – Кичево
- Градска библиотека "Григор Прличев" - Охрид
- МУБ "Свети Климент Охридски" - Битола

На серверот на МУБ "Свети Климент Охридски" - Битола ќе бидат сместени локалните каталози на библиотеките: Народна библиотека "Димитар и Константин Миладиновци" - Струга, Градска библиотека "Борка Талески" - Прилеп, Народна библиотека "Кочо Рацин" - Кичево и Градска библиотека "Григор Прличев"-Охрид како и тестните бази на податоци за едукација. Од горе наведените задачи произлегува дека треба да биде МУБ доб-ро опремена со потребната компјутерска и комуникациска техника и техно-логија.

Преглед на компјутерската опрема со која располага Матичната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Битола

Сервери:

Тип	Оперативен систем	RAM Меморија	Processor
Digital Alpha Server 400	OpenVMS 7.3	64MB + 128MB = 192MB	166 MHz HDD: 40Gb 1
Hewelt Packard NETServer E40	Windows NT 4.0	280MB	PentiumPro180MHz HDD: 31GB 1

Мрежна опрема:

Тип	Порти	Број
Рутер CISCO 2520	20	1
Рутер CISCO 2511	11	1
SWITCH	8	1
HUB	8	1
BNC репитер	4	1
Terminal сервери	8	1
Сериски модем	1	1

Останата опрема:

Тип	Број
Персонални компјутери	12
Терминали	10
Печатачи	13
Ласерски печатачи	5
Матрични печатачи	6
Екстерни ЦД-РОМ уреди	2
Скенер	1
Уреди за непрекинато напојување	3

Тип компјутери:

Број	Модел	Годиште	Тип	Процесор
1	COMPAQ presario CDS520	Март 1995	Intel Pentium 486	33 MHz
1	Gateway 2000	1993	Intel Pentium 486	33 MHz
1	Макpetrol computers	јануари 1996	Intel Pentium 486	33 MHz
1	DTK	март 1996	Intel Pentium 586	100 MHz
1	7134T	октомври 1996	Intel Pentium 586	133 MHz

2	DTK	ноември 1997	Intel Pentium 586	166 MHz
1	HP Vectra	1997	Intel Pentium 586	166 MHz
1	DTK модел DD-556BA	ноември 1999	Intel Pentium I	433 MHz
1	DTK модел: TE555A	јануари 2001	Intel Pentium II	700 MHz
1	LITE-ON Technology copr.	октомври 2001	Intel Pentium III	1000 MHz
1	LITE-ON Technology copr.,	јуни 2002	Intel Pentium III	1200 MHz

Тип печатачи

2	HP Laser Jet 4L
1	HP Laser Jet 5P
1	HP Laser Jet 6P
1	HP Laser Jet 6MP
1	FUJITSU DL 3600
1	FUJITSU DL 700
3	EPSON LQ 2070
1	EPSON LQ 850
1	EPSON LQ 850

Преглед на потребна опрема:

- Compaq AlphaServer DS 10/600, 1. GB RAM, 60 GB диск единици,
DRC Campus licenca za OpenVMS 1, 19.916 УСД

- ласерски печатач HP 4300 1, 1.200 ЕУРО

- видео проектор EMP-53 1, 2.729 ЕУРО

- платно за проекција 200x200 1, 435 ЕУРО

*Вкупно: 19.916 УСД + 4.364 Евра

Во цената не е пресметан ДДВ од 18%.

Народна библиотека "Димитар и Константин Миладиновци" -
Струга

Преглед на опрема со која располага библиотеката:

- DTK komjuter, 100 MHz, 16 MB RAM, 3 GB HDD 1 Pentium II, 300
MHz, 64 MB RAM, 10 GB HDD 1

- Печатач EPSON LQ 2070 1

Преглед на потребна компјутерска опрема: Количина Цена (EUR)

Personal computer - desktop

- DTK PC Pentium 4 1,7 GHz/265KB cache PCI / AGP Architecture,
256 MB DDRAM/333

- 1 655 печатар HP Laser Jet 1300n 1 677

- 3Com Catalyst 1924 Switch, 8-Port, 10 BaseT, 2-Port 100 BaseTX 1
241

- EPSON LQ 580 со вграден епром за кирилица 1 685

- UTP Cabel CAT 5 30 м 0.43x30 = 12,9

- UPT Connectors 16 16x0,20 = 3.20

Вкупно 2274,1

Градска библиотека "Григор Прличев" - Охрид

Преглед на опрема со која располага библиотеката:

- PC Pentium 100 MHz, 48 MB RAM, 1,2 GB HDD 1
- Печатач EPSON LQ 2070 1

Преглед на потребна компјутерска опрема: Количина Цена (EUR)

Personal computer - desktop

- DTK PC Pentium 4 1,7 GHz/265KB cache
- PCI / AGP Architecture, 256 MB DDRAM/333 3 1965
- Печатач HP Laser Jet 1300n 1 677
- 3Com Catalyst 1924 Switch, 8-Port, 10 BaseT, 2-Port 100 BaseTX 1 241
- EPSON LQ 580 со вграден епром за кирилица 1 685
- UTP Cabel CAT 5 50 м 0.43x50 = 21,5
- UPT Connectors 16 16x0,20 = 3.20

Вкупно 3592,7

Градска библиотека "Борка Талески" - Прилеп

Преглед на опрема со која располага библиотеката:

- PC Pentium 4, 256 MB RAM, 20 GB HDD 1
- PC Pentium 450 MHz, 128 MB RAM, 15 GB HDD 1
- PC Pentium 450 MHz, 128 MB RAM, 20 GB HDD 1
- PC Pentium 100 MHz, 32 MB RAM, 1,2 GB HDD 1
- PC Pentium 3, 733 MHz, 128 MB RAM, 14 GB HDD 1
- PC 486, COMPAQ presario CDS 520, 33 MHz, 5 MB HDD 1

- Печатач EPSON EPL-5800L 1
- Печатач EPSON LQ-2070 1
- HP Laser Jet 5P 1
- Печатач FUJITSU DL700 1
- Скенер Genius Page-Vivid3x 1
- HUB TRENDnet 8 портен 1
- Fax modem US Robotics 1

Преглед на потребна компјутерска опрема: Количина Цена (EUR)

- Печатач HP Laser Jet 1300n 1 677
- EPSON LQ 580 со вграден епром за кирилица 1 685
- UTP Cabel CAT 5 50 м 0.43x50 = 21,5
- UPT Connectors 16 16x0,20 = 3.20

Вкупно 1386,7

Народна библиотека "Кочо Рацин"-Кичево

Преглед на опрема со која располага библиотеката:

- PC Pentium 4, 1,7 GHz, 128 MB RAM, 20 GB HDD 1
- PC Pentium 2, 400 MHz, 128 MB RAM, 8 GB HDD 1
- PC Pentium 100 MHz, 16 MB, 1,2 GB HDD 1
Печатар EPSON LQ 2070

Преглед на потребна компјутерска опрема: Количина Цена (EUR)

- Печатар HP Laser Jet 1300n 1 677
- 3Com Catalyst 1924 Switch, 8-Port, 10 BaseT, 2-Port 100 BaseTX
1 241

- EPSON LQ 580 со вграден епром за кирилица 1 685
- UTP Cabel CAT 5 50 м 0.43x50 = 21,5
- UPT Connectors 16 16x0,20 = 3.20

Вкупно 1627,7

ВКУПНО 8881,2 EUR + DDV

ВКУПНО сите библиотеки =19.916 УСД + 13.245,2 ЕУР + ДДВ

Оваа опрема е компатибилна со кој било софтвер за библиотекарство.

Забелешка: Оваа опрема е најминимална за почнување со работа во интегриран библиотечен систем.

Опременување на останатите библиотеки (2. фаза)

Со втората фаза се предвидува опременување со компјутерска и комуникациска техника и технологија уште на 5 библиотеки и тоа:

- Народна библиотека "Илинден" - Демир Хисар
- Народна библиотека "Кочо Рацин" - Македонски Брод
- Народна библиотека "Драган Тозија" – Ресен
- Народна библиотека – Крушево
- Народна библиотека "Братство" - Дебар

Овие библиотеки би се вклучиле во системот исто така преку серверот во МУБ "Св. Климент Охридски" - Битола.

Преглед на потребна компјутерска опрема: Количина Цена (EUR)

Personal computer - desktop

- DTK PC Pentium 4 1,7 GHz/265KB cache

- PCI / AGP Architecture, 256 MB DDRAM/333
5 3275
- Печатач HP Laser Jet 1300n 5 3385
- 3Com Catalyst 1924 Switch, 8-Port, 10 BaseT, 2-Port 100 BaseTX
5 1205
- EPSON LQ 580 со вграден епром за кирилица 5 3425
- UTP Cabel CAT 5 5 x 50 м 0.43x250 = 107,5
- UPT Connectors 16 x 5 5x16x0,20 = 16

Вкупно 11.413,5

Автоматизирање на високошколските и училишните библиотеки во југозападниот регион (3. фаза)

Во третата фаза од реализацијата на Регионалниот проект за автоматизација на библиотеките се предвидува да се вклучат високошколските (вкупно 11) и училишните библиотеки (чиј број ќе биде утврден во договор со Министерството за образование).

За таа цел потребен е уште еден Compaq Alpha Server DS 10/600, 1.GB RAM, со исти перформанси и соодветна компјутерска опрема:

Преглед на потребна компјутерска опрема: Количина Цена (EUR)

Personal computer – desktop

- DTK PC Pentium 4 1,7 GHz/265KB cache
- PCI / AGP Architecture, 256 MB DDRAM/333 11 7205
- Печатач HP Laser Jet 1300n 11 7447
- 3Com Catalyst 1924 Switch, 8-Port, 10 BaseT, 2-Port 100 BaseTX
11 2651
- EPSON LQ 580 со вграден епром за кирилица 11 7535
- UTP Cabel CAT 5 11 x 50 м 0.43x550 = 236,5

- UPT Connectors 16 x 11 11x16x0,20 = 35,2

Вкупно 25.109,7

ВКУПНО: 39.832 УСД + 49.768,4 ЕУР

Summary

УДК 025.3/.4:004(497.7)

THE AUTOMATION OF THE LIBRARIES IN THE SOUTHWEST REGION OF REPUBLIC OF MACEDONIA

Computing network of libraries in the south-west region of Macedonia

Nikolov Blagoj, senior librarian
Peshevska Gordana, system engineer
CUL "St. Kliment Ohridski" - Bitola

The automation of the libraries in the south-west region exactly means connecting of all libraries with significant stocks in unique information system and develop of library services, with organized and rational way providing quality access of the users to the information, made in the system itself or throw the system access to the specialized information from any computer connected to Internet.

The automation of the libraries in the southwest region means rebuild of the library and information system (exist with software packet of modules COBISS) and will unit the information of the library stocks in Macedonia with the information and electronically documents form the databases from any server in the system. With intermediation of developed services in the system Macedonia will grow up to the libraries without walls and their stocks will be on the space of Internet and library services will support by the Internet servers. The system will build as model of dis-tributive information service and will be supported by network of computers in the libraries and server of mutual needs. The system should be built as a model of distributive information system and will support computer network in libraries and server for mutual needs.

Key words: Automation, Library, COBISS, South-west region

МОМЕНТАЛНА СОСТОЈБА

I ФАЗА

II ФАЗА

III ФАЗА

МАРКЕТИНГ ВО БИБЛИОТЕЧНАТА ДЕЈНОСТ

м-р Наде Караџоска
Градска библиотека "Борка Талески" - Прилеп

Библиотечно-информативната дејност е услужна дејност и нејзина об-врска и задача е успешно да ги организира услугите во библиотеките. Поаѓајќи од овој факт, во народните библиотеки, во овие современи услови на библиотечно работење се налага потребата од примена на маркетинг-концепција. Со помош на маркетинг-концепцијата се постигнува и овозможува високо ниво на задоволување на приоритетните опште-ствено валоризирани потреби на корисниците, со што се оправдува и постоењето, односно функционирањето на народните библиотеки како организациски системи.

Клучни зборови: библиотека, библиотечни корисници, маркетинг

Вовед

Маркетингот како општествен процес веќе теоретски и практично ја покажа својата применливост во различни системи и различни дејности па и во непроизводствените меѓу кои и библиотечната дејност.

Современата практика во областа на менаџментот покажува дека е маркетингот основна компонента на кој било организационен бизнис-план, што значи дека не е маркетингот непозната категорија ниту за библиотечно-информативната дејност.

Во овие тешки економски услови кога се бара од библиотеката осигурување на максимум ресурси и давање услуги на корисниците, потребна е корисна методологија и стратегија на општествен маркетинг кој веќе дава извонредно добри резултати во стопански и нестопански дејности т.е секаде каде се работи за успешно задоволување на потребите на клиентите, односно корисниците.

Библиотечната дејност покажува интерес за маркетинг теоријата уште од 1970 година, кога се одржани првите два курса за маркетинг. Следните години се појавуваат и првите стручни списанија. Во размислувањата за воведување на маркетинг во библиотекарството присуствуваат повеќе аргументи, но најважни се следните:

- Со маркетинг можат да се привлечат поголем број корисници и успешно да се задоволат нивните потреби.

- Со маркетинг библиотеката прераснува во незаменлив извор на информации за општествената заедница (државата, опште-ството.)

Библиотечната дејност главно е насочена кон корисниците. Државата од оваа дејност очекува да ги задоволува актуелните библиотечно-информативни потреби на граѓаните, но и да понуди нови сервиси и услуги преку кои ќе ја афирмира оваа дејност и информацијата како значаен ресурс во градењето на граѓанското информативно општество.

Маркетинг, цели и задачи и изработка на маркетинг-план и стратегија во библиотеките

Општествените цели и задачи на библиотечно-информативните центри, со примена на маркетингот како службена ориентација според П. Кобаш, се дефинираат на следниот начин: "Библиотечно-информативниот центар мора да ги уочува, поттикнува, развива и задоволува општествено корисните диференцирани потреби на редовните и потенцијални корисници во конкретната средина за информации од науката и технологијата, стопанскиот, културниот и општествено-политичкиот живот и за културната рекреација и издигнување, со рационално користење на расположивите материјали, кадровски и финансиски ресурси".

Во последниве две децении народните библиотеки се однесуваат со поголема доверба кон официјалното планирање на набавната политика и кон разновидноста на библиотечните услуги.

Според тоа, еден од аспектите на маркетингот на фондовите на народната библиотека е постојаното собирање на објективни делови за функционалноста на фондот, изградување на подобра и поефикасна стратегија за набавка, споредено со резултатите од оценката; приложување на таква стратегија, преглед и анализа на резултатите за проследување на ефектите од промените, т.е. од примената на маркетиншката ориентација.

За да може стратегијата што поекстензивно (зголемување на бројот на корисниците) и што поинтензивно (зголемување на бројот на користен библиотечен материјал) успешно да се оствари, потребно е да истапи библиотеката што подиференцирано со комплетна маркетиншка програма (особено производна и промотивна) на своите потенцијални корисници и да ги сегментира според карактеристиките на нивните потреби и интереси.

Главните правци се базираат на сегментацијата на пазарот и диференцирањето на производната програма, односно нивната комбинација.

Истражување на потребите на корисниците

Библиотечните услуги се состојат во давање на користење на библиотечниот материјал и давање информации на корисниците. Поаѓајќи од ова, народните библиотеки треба да посветат поголемо внимание на истражувањето на потребите на нивните корисници. Ова истражување треба да се однесува на прашањата поврзани со читачкиот избор т.е. читачката преференција.

Библиотечните работници мора да знаат зошто се одлучуваат нивните корисници за одредени сегменти на библиотечниот материјал или за одделни услуги, за да можат да ја насочат целокупната работа кон задоволување на нивните интереси и нивните преференции и тоа за подолг период, а не само според моменталната побарувачка за одредени услуги или публикации. Ова е од големо значење поради фактот што има библиотечниот материјал генерациско циклично користење поради долгиот животен век и тој е доста скап, а од друга страна достапен е само во едно одредено време, па затоа мора да се земат предвид и потребите на идните генерации, кои пак зависат од бројните влијателни фактори во општествената средина.

Народните библиотеки при набавката на библиотечниот материјал мора да имаат координирана соработка со нивните корисници кои во одредени моменти имаат потреба од некој вид публикации а нив ги нема моментално во библиотеката.

Од погоре наведеното можеме да заклучиме дека е набавката на библиотечниот материјал важен елемент во библиотечното работење кој бара интердисциплинарни знаења и тимска работа на библиотечните

работници и научниот (стручен) совет на библиотеката кои треба да направат анализа на потребите на корисниците и доколку се во можност да одговорат на тие потреби. Оваа анализа треба да се врши континуирано затоа што се менуваат факторите на побарувачката под влијание на развојот на средината. Овие промени треба не само на време да се почувствуваат туку и да се предвидат. Во контекст на ова е и мислењето на авторот Базала според кој: "Утврдувањето на потребите треба да се согледува од аспект како на денешницата така и на иднината, а исто така не смее да се претпостави дека е денешната потрошувачка во исто време и задоволување на тие потреби во побарувачката и потрошувачката и кои потреби можат да влијаат на структурата на потрошувачката."

При изработката на маркетинг-планот библиотеката треба да појде од суштината на библиотечната дејност. Тоа всушност значи дека треба да се познаваат состојбите како внатре во библиотеката, така и во нејзиното опкружување и да се донесуваат одлуки што се однесуваат на нивната сегашност и иднина. Тоа пред се се однесува на донесување и спроведување одлуки за тоа:

1. Која е мисијата на библиотечната дејност;
2. Библиотечната филозофија и политика;
3. Визијата кон која се стреми библиотеката и конкретни цели што треба да се постигнат;
4. Стратегијата со која ќе се постигне остварување на визијата.

- По однос на првата точка: Која е мисијата на библиотечната дејност секоја библиотека која се стреми да внесе новина во своето работење треба претходно да утврди:

- Кои се непосредните и посредните корисници на нејзините библиотечни информативни услуги (ученици, студенти, научници, државници)?

- Што бараат корисниците од библиотеката?

- Што ценат корисниците притоа? Што сметаат тие за вредно од сето тоа што го прави библиотеката?

• Во што е суштината на услугите што ги дава библиотеката и во што е смислата на дејноста што ја обавува?

- По однос на втората точка: Која е библиотечната организациска филозофија? Треба да се даде одговор во што ние (како организација) длабоко веруваме и сметаме дека е вредно и добро во остварувањето на дејноста што ја обавуваме? Со други зборови се соочуваме со прашањето која е нашата организациска филозофија?

- Третата точка се однесува на следното: Организациската филозофија на библиотеката се преточува во организациска политика, односно во кон-кретни насоки за акција на библиотечните работници. На пример: стимулирање на корисниците да користат библиотечен материјал и сл., чини-телите што ја определуваат библиотечната организациска култура и навиките; технолошко-организациските специфики на библиотеката, искуството, и тоа како на оние што раководат со библиотеката, така и на целиот колектив; знаењето и познавањето на работите; опкружувањето на библиотеките и, секако, организациските цели и приоритети.

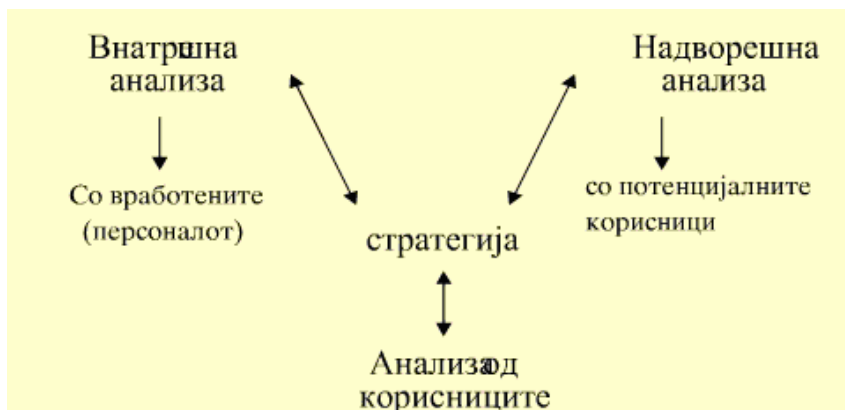
- Четвртата точка се однесува на стратегијата, односно насочувањето, координирањето и организирањето на активностите на вработените во рамките на библиотеката.

Според францускиот автор Жан Мишел Салаун (Jean Michel Salaun) стратегиската спирала во народните библиотеки би изгледала вака :

Од оваа шема може да се види дека работната организација т.е. библиотеката мора да ја изнајде оптималната комбинација на елементите што ја доведуваат во односот со опкружувањето. Тука може да се види дека маркетинг-миксот значи цела една стратегија на работење, стратегија на оптимално прилагодување на потребите на потрошувачите-корисниците и стратегија која бара многу информираност, стручност и одмереност при донесувањето на одлуки во организацијата, односно библиотеката.

Според истиот автор маркетинг-стратегијата на услуги во една народна библиотека содржи:

За да може да постигне библиотеката успешна маркетиншка стратегија таа мора да има оптимална поврзаност помеѓу овие три вида на анализи:

- внатрешна (вработените),
- надворешна (потенцијалните корисници) и
- анализа од (постојните) корисниците.

Оваа стратегија предвидува успешно задоволување на потребите и барањата на корисниците.

Заклучок

Потребата од добра организација на услугите во една библиотека налага и примена на еден маркетиншки приод кон библиотечното работење. Фактот што кај нас народните библиотеки се далеку од една

задоволителна состојба во оваа насока за која се потребни дополнителни финансиски средства не треба да биде пречка за нашите заложби на ова поле, затоа што вистинските резултати од маркетиншката ориентација во библиотеките се видливи по подолг период. Народните библиотеки треба дополнително да се ангажираат и непрекинато да влијаат врз јавноста (потесната и пошироката) со умешно изготвени барања и програми, со цел да го зголемат бројот на своите корисници и да ги подобрат библиотечните услуги.

Користена литература

1. Александар Базала, 1974, Метод истраживања тржишта, Загреб.
2. Добри Петровски, 1999, Менаџмент на библиотечните промени, Битола.
3. J.Michail Salaun, 1996, Les maitres du Temps: ecole nationale superieure des sciences de l'information et des bibliotheques, Paris.
4. J.M. Salaun, Niuvel Edition 2001, Strategie marketing des services d'information Bibliothèques et centres de documentation par Florence muet et Jean-Michael Salaun.
5. Павао Кобас, 1985, Маркетинг у библиотечно-информативној делатности, Орашје.

Summary

UDC 339.138:025.5

MARKETING IN LIBRARIANSHIP

MS Nade Karadzoska
City Library "Borka Taleski" - Prilep

The library informational activity is a service activity and its obligation and task is to organize the library services success fully. Starting from this fact, in the public libraries, in these contemporary conditions of library working, there is a demand for the need of using a marketing conception. With' the aid of the marketing conception, a high level of satisfaction of the most important socially valorized needs of the library users, is being achieved and enabled, and in this way, the existence i.e. the functioning of the public libraries as organizational systems is being justified.

Key words: library, library users, marketing

СЛОБОДАТА НА ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ И ЗНАЕЊЕТО (Влијание на економските и политичките околности)

Дипл. прав. Зорка Чекичевска, виш библиотекар
Народна и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Скопје

Сосема накусо, изложена е законската рамка на правото на слобода на изразување и на пристап до информациите и знаењето во Република Македонија. Следи приказ на влијанието на економските и на одредени политички околности последниве неколку години врз реализацијата на тоа право, манифестирано во библиотечното опкружување. Анализирани се параметрите: финансирање на издавачката и библиотечната дејност од Буџетот на Република Македонија, корисници на Интернет, купени странски публикации во некои библиотеки и сл.

Клучни зборови: Пристап до информации - Македонија

1. Вовед

"Секој има право и слобода на мислење и изразување..."

Принцип, од круцијално значење за човечкото и човештвото во кој, истовремено, се вградени ограничувања за заштита од самонегација. А негацијата на таквото право е реалност, можност или опасност од одземање, изигрување, дозирање, повредување, деформирање, селективно применување. Впрочем, да не беше извесноста од можното постоење негација или повреда, не ќе имаше потреба од законско нормирање и со тоа гарантирање на правото.

Остварувањето на ова право се врши низ најразлични механизми на државната власт. Почетен е пропишувањето/забранувањето одредено однесување, а кулминантен - репресијата односно казната за повреда или

дерогирање на законски пропишаното (не)чинење од кој било вид, начин, форма и количина.

2. Правна рамка

Покрај други основни слободи и права на човекот и граѓанинот, со Уставот на Република Македонија, "се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.... се гарантира слободниот пристап до информациите, слободата на примање и пренесување на информации.... цензурата е забранета".

Конкретната правна операционализација на ваквите декларативни одредби е законска материја од повеќе области: внатрешни работи, управна постапка, кривично право, кривична постапка, авторски и сродни права, наука, култура, издавачка дејност, радио и ТВ, библиотечна дејност, задолжителен примерок, архивистика, културно наследство, музејска дејност и др.

Прифаќајќи го како појдовен фактот за различните степени на задолжителност на законските норми, не ретко, и не само заради тоа, утврдувањето таква за предметна област е далеку од можностите за нејзина примена. Во принцип, така е во сите општества и држави, различен е само степенот на отстапување од пропишаните вредности. Тоа значи дека е правната норма пред реалните околности и капацитет на обезбедување примена. Во крајна линија, таа е модел што треба да се следи. Нејзиното целосно остварување без закана од репресија на институциите на државата за инкриминирано однесување ќе ја модификува дотолку што ќе помине од доменот на правото во доменот на етиката.

3. Остварување

Состојбата со остварувањето на правото на слобода на мислата и на пристапот до информациите и знаењето е со изразено разноличје што не нуди основа за задоволство како на планетарно така и на национално ниво, гледано општо, но и конкретно, во рамките на библиотечното опкружување.

Основниот постулат на демократијата - еднаквост во можностите, сугерира заклучок дека граѓаните на Република Македонија "се во иста

положба" со секои други. Но, тоа е само правно и е резултат на хармонизираната нормираност на правните системи на државите.

Животворноста или реализацијата на тој и таквите принципи и норми е сосема друго прашање. Тоа е надлежност на политиката која секогаш е во баланс меѓу посакуваното и можното. Степенот и опфатот на компромисноста на политиката е зависен од економскиот капацитет на секоја државна заедница при што, приоритетите на развој имаат благо, но не одлучувачко или особено значително влијание. Ова, во околности на стабилизирани, рамнотежни, мирни, можеби и бавни, но важно непопречуван развој.

Од друга страна, меѓузависноста на политичките околности (воени, политички немири, етнички и верски судири и сл.) и економскиот развој воопшто не треба да се елаборира и се зема како аксиом. Оттука, сам по себе се наметнува заклучокот дека е степенот на економскиот развој на една земја основен услов за остварување на нормираното право на слобода на пристап до информациите и знаењето. Таа условеност се манифестира, речиси подеднакво, како во јавниот така и во приватниот сектор. Причинско-последичните врски се дотолку поизразени заради ноторниот факт дека е пристапот до информациите и знаењето еден од примарните фактори на социо-економскиот и демократски развој и напредок на едно општество.

А македонското е во потешкотии или се занимава со "егзистенцијални прашања на државата", речиси, две децении: распадот на Југословенската федерација, војната во Босна и Херцеговина и другите поранешни југословенски републики, настаните со бомбардирањето на СРЈугославија од страна на членките на НАТО во 1999 год. и Бегалската криза од покраината Косово (за едно деноноќие, вкупното население во Република Македонија се зголеми за, речиси, 1/5), т.н. војна "за човекови права" што ја водеа македонските Албанци во 2001 год. (наметната од Косово). И, во фон на сето тоа, проблемите на транзиција на сопственоста и економијата и напорите за организирање институции на самостојна држава. И покрај неспорната меѓузависност дури и на планетарно ниво, како и неможноста од изолација, сепак, останува и прашањето: кои од овие собитија ги генерирала Република Македонија?

И конечно: каде се библиотеките во тие околности со нивната улога на средишта на информации за знаењето? Како се екипирале тие информатички за да бидат во можност да обезбедат комуникација и

информации за своите корисници, на кој начин државата би го реализирала декларативно гарантираното право на слобода на мислата и пристапот до информациите?

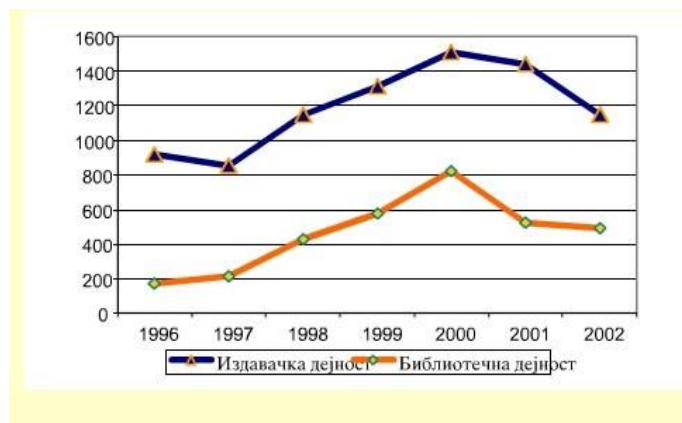
3.1 Издавачка и библиотечна дејност

Финансирањето издавачки проекти и дејноста на библиотеките од централниот Буџет е значаен сегмент во обезбедувањето на правото на слобода на мислата и пристап до знаења и информации.

Финансирање на издавачката и библиотечната дејност од Буџетот на Република Македонија во ЕУР

Година	Средства за дејности во културата (вкупно)	Издавачка дејност	Процент од вкупните средства	Библиотечна дејност	Процент од вкупните средства
1996	5.432.000	920.000	17%	173.000	3,0%
1997	5.032.000	852.000	17%	213.000	4,2%
1998	7.491.000	1.147.000	15%	426.000	5,7%
1999	6.655.000	1.311.000	20%	574.000	8,6%
2000	9.770.000	1.508.000	15%	819.000	8,3%
2001	10.061.000	1.442.000	14%	524.000	5,2%
2002	10.442.000	1.147.000	11%	492.000	4,7%

или графички, во илјади ЕУР:

Од податоциве за финансирани активности од Буџетот на Република Македонија во периодот 1996/2002 год., а поврзани со книгата (издавачка и библиотечна дејност) евидентен е:

- негативниот одраз на вонредните економско-политички околности настанати заради Бегалската криза од 1999 год. (последича на бомбар-дирањето на СРЈугославија) и војната во Македонија од 2001 год. пројавен во 2001/2002 год. низ намалување како на номиналниот така и на процентуалниот износ на доделените средства за овие две дејности во однос на вкупните за сите други дејности од културата.

Значи, ефектот врз остварувањето на правото на слобода на мислата и информитањето на ваквите, за Република Македонија увезени околности, е рецесија: финансирањето на издавачката и библиотечната дејност во 2002 год. е на нивото од 1998 год. Тоа, наспроти значителните подобрувања во годините на меѓупериодот.

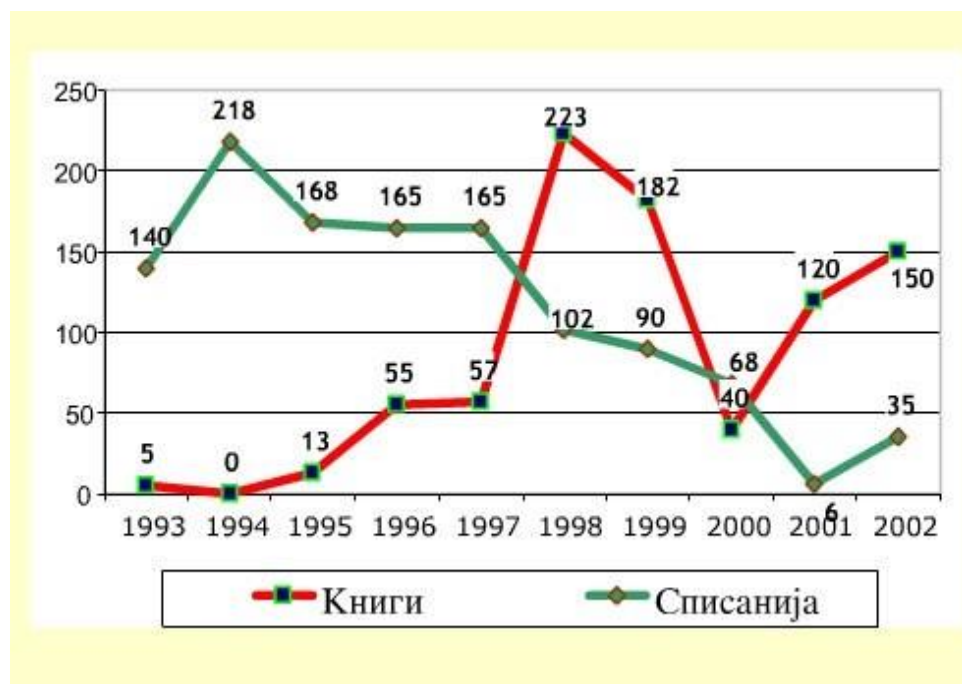
Споредбата на процентуалните износи на буџетското финансирање на овие две дејности со други (по)развиени земји во истиот период, може да покаже дека не е Република Македонија осамена во својот надолен од. Можна е, исто така, и ситуацијата овие показатели да се подобри токму во Македонија.

Сам по себе, тој факт, не секогаш, значи нагласено амбицирање на државата што поуспешно и, на задоволство на своите граѓани, да го реализира нивното право на слободен пристап до знаењата и информациите. Но, пак, со сигурност говори за нехармонизиран развој, за процес на формирање и градење политика.

Конкретно за Република Македонија, тоа е период во кој институциите од областа на културата димензионирани за потребите на федерална единица се моделираа на барањата на независна држава паралелно со градењето инфраструктурна логистика. Во истиот период започна и информатизацијата во библиотеките чија реализација дополнително се отежна, усложни и одложи заради приоритетноста на востановување сопствен телекомуникациски систем на државата.

3.2 Купување странски публикации

Реализирањето на правото на слобода на мислата и информирањето изразено низ индикаторот купување странски книги и научно-стручни списанија во Народната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" (националната библиотека на Република Македонија) во истиот период е со ваква динамика:

Купување странски книги и списанија во Народната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" Скопје (наслови)

Прикажаната состојба со збогатувањето на книжниот фонд на една национална (и универзитетска) библиотека може да се оцени како крајно лоша, дури скандалозна. Колку и да се релативизираат, индикативноста на овие податоци е повеќе од сигурна во насока на потврда на изречената оценка за влијанието на економските и политички околности на слободата на мислата и информирањето во Република Македонија во анализираниот период.

Драстичниот пад на купувањето странски сериски публикации од 1998 год. наваму, во многу, се должи и на престанокот на доделувањето средства од Буџетот на Република Македонија за таа намена преку тогашното Министерство за наука со објаснување од несоодветност со неговата над-лежност. Во истиот контекст, Министерството за култура не успеа да обезбеди преземање на тие средства од Буџетот за таа намена. Во принцип секаде, власта релативно лесно се определува за рестрикции во културата.

Состојбите во другите јавни библиотеки се значително полоши. Со мали исклучоци (Библиотеката на Македонската академија на науките и уметностите, Матичната и универзитетска библиотека од Битола), библиотеките, со години, воопшто не купуваат странска литература.

Ваквиот недостаток делумно се надополнува со користење на можностите на Интернет (симнување текстови каде тоа е дозволено), меѓународното зајмување (цената на таа услуга за македонскиот стандард не е мала), размената (сè помалку е присутна заради потребата од македонски еквивалент за што се потребни средства) и подарокот (ретко се подаруваат значајни и актуелни публикации).

3. 3. Интернет-комуникациите и библиотеките

Со можностите за комуникација, пристап и размена на информации и знаења на Интернет, денес во светот се користат 544,2 милиони претплатници. Со уште импресионира енормното зголемување на бројот на корисници на оваа мрежа, чиј тренд на светско ниво е со експоненцијален карактер.

На тој план, библиотеките и информациските центри се од исклучително значење за пристапот до информации како основа за слободата, еднаквоста и глобалното поврзување на луѓето во функција на творењето (создавањето), разбирањето, напредокот и мирот. Таква мисија на библиотеките им наметнува и Манифестот на ИФЛА за Интернет, усвоен во март 2002 год. во Хаг, со утврдување принципи на слободата на пристап до информациите и повикување на нивно реализирање кон кое треба да целат и библиотеките/информациските центри и, уште повеќе, нивните финансиери - властите.

Состојбата со Интернет-комуникациите на граѓаните на Република Македонија со светот ни оддалеку не наликува на светската.

Телекомуникациски услуги во Интернет-сообраќајот на Република Македонија

	1999	2000	2001
Интернелинии	5.399	10.074	22.044
МАКПАКлинии	1.354	1.528	1.498
Интернетимпулси	280.324	395.006	251.537
МАКПАК сегменти	2.769.340	11.053.857	13.130.331
минути	55.735	82.213	96.819
врски	2.914	5.537	9.760

Видливо од табелата и, овде, независно од економските и политичките околности во Република Македонија во дел од истражуваниот период, Интернет-сообраќајот во сите сегменти е во подем како во приклучоците така и во времето на користење. Сепак, во споредба со светскиот, таквиот пораст на корисници и користење е неспоредливо бавен и има линеарен тренд. Независно од ваквата состојба, а за добивање вистинска претстава за условите за користење на можностите на Интернет во Република Македонија, треба да се знае дека се должи овој пораст на корисници и користење во многу на приватно инвестирање (фирми, невладин сектор, физички лица).

Народните (јавни, градски) библиотеки се уште немаат достап до Интернет, којшто ќе биде финансиран буџетски (кај неколку е дониран).

Во заклучок

Од прикажаното, неспорна е пројавената и квантификувана рецесија или забавување на остварувањето на правото на слобода на пристап до информации и знаења на граѓаните во Република Македонија кај анализираните параметри. Како причина стојат општите економски потешкотии, нагласени поради Бегалската криза (од Косово) по бомбардирањето на СР Југославија од членките на НАТО во 1999 год. и т.н. војна за "човекови права", која ја водеше во Македонија едно национално малцинство - Албанците, во 2001 год.

Последиците од ваквите настани, со сигурност, нема да се исцрпат во истражуваниот период.

Општата тема на овој Собир дава за право да се направи и една друга релација. Имено, "причините" за воените активности во Република Македонија да се споредат со наодите од Светскиот извештај на Комитетот на ИФЛА за слобода на пристапот до информации и слобода на изразувањето (FIAFE) околу глобалната ситуација на слободата на пристапот до информации објавен во 2001 год. Покрај генералната оценка дека не е се добро, општата за Источна Европа дека има подобрувања заради отворањето на забранетите фондови, констатирани се повреди на слободата на пристап до информации во Источен Тимор, Куба, Јужна Африка, Зимбабве, Косово, Палестина, Авганистан па и Франција, но не и во Република Македонија каде се водеше војна за "човекови права" во 2001 год., од кои едно е и фокусот на интересирање на наведениот Комитет.

И уште констатацијата дека во периодот кога стануваше светот "глобално село", процесот, подоцна идентификуван како глобализација, сугерираше развојна перспектива и демократија, што не е случај и денес.

Користена литература

1. Буџетите на Република Македонија за годините 1996/2002. - Скопје : Службен весник на РМ.
2. International Encyclopedia of Information Library Science. - London ; New York : Routledge, 1997. - XXXI, 492 page.
3. IFLA Journal.Vol 28 (2002), No. 2-4.
4. Статистички годишник на Република Македонија : 2000, 2001, 2002 год. - Скопје : Државен завод за статистика.
5. Устав на Република Македонија.

Summary

UDC:004.072.4(497.7)

FREEDOM OF ACCESS TO INFORMATION AND KNOWLEDGE
(Impact of economy and political circumstances)

Graduated lawyer Zorka Chekichevska, senior librarian
National and University Library "St.Kliment Ohridski" - Skopje

In short, the study presents the legal frame of the right to freedom of expression and access to information and knowledge in the Republic of Macedonia. It surveys the impact of economy and certain political circumstances upon the realization of this right in library environment in the course of the last several years. Analyzed parameters are: financement of publishing projects and libraries from Bujet of Re-public of Macedonia, users of Internet, purchased foreign publications in some of the libraries etc.

Keywords: Access to Information - Macedonia

Текстов е излагање на меѓународниот научен собир "Интелектуалната слобода и современите библиотеки", одржан во Белград, 25-27.9.2003 г.

УДК 027.52(497.7-21)(049.3)

БИБЛИОТЕКАТА КАКО СОВРЕМЕН ИНФОРМАТИВЕН ЦЕНТАРИНФОРМАЦИЈАТА Е МОЌ, А БИБЛИОТЕКАТА ИЗВОР НА ИНФОРМАЦИИ

Благица Илијоска, виш библиотекар
Народна библиотека „Борка Талески“ - Прилеп

Народната библиотека „Борка Талески“ - Прилеп, претставува жариш-те на културата во нашата општина, која ги задоволува културните потреби на населението и во значителна мера придонесува за ширење на образованието, унапредување на стручната, научно-истражувачката работа, развојот на науката, стопанството и другите дејности. Своите цели и задачи ги остварува со своја програма преку постоечките служби и оддели.

Меѓу тие служби е и информативната дејност. Како најнеопходни информативни инструменти во разоткривањето на богатството и содржините на книжните фондови се каталозите. Со нив информа-циите се извонредно брзи и исцрпни благодарение на функционал-ната поставеност и стручната среденост на фондовите.

Корисниците можат да добијат некои информации и од „Билтенот на новонабавени монографски и сериски публикации“, кој се подготвува секоја година и е популарен меѓу корисниците.

Друг начин да се добијат информации е и користењето на различни публикации како што се речници, енциклопедии, албуми, лексикони, термилошки речници, кои претставуваат солидна основа за развој на истражувачката технологија во нашата библиотека.

Во иднина приоритетна задача на библиотеката е да понуди нови квалитетни услуги со користење дигитални технологии. Библиотеката треба да биде главно собирно место каде читателите можат да ги најдат сите информации преку компјутерите. Компјутерите се наша иднина. Модерниот свет не може да постои без нив. Затоа важи констатацијата:

„Компјутерски необразованите ќе имаат ист третман како неписмените во 1945 година“.

Клучни зборови: библиотека, информации, информативен центар, извори на информации

Градската библиотека „Борка Талески“ - Прилеп, претставува жариште на културата во нашата општина, која ги задоволува културните потреби на населението и во значителна мера придонесува за ширење на образованието, унапредување на стручната, научно-истражувачката работа, развојот на науката, стопанството и другите дејности. Своите цели и задачи ги остварува со своја програма преку постоечките служби и оддели. Меѓу тие служби е и информативната дејност. Како најнеопходни информативни инструменти во разоткривањето на богатството и содржините на книжните фондови се каталозите. Со нив информациите се извонредно брзи и исцрпни благодарение на функционалната поставеност и стручната среденост на фондовите.

На располагање на корисниците им се: азбучниот, основниот и стручниот каталог изработен според универзалната децимална класификација. Искористувањето на каталозите е доста големо, бидејќи дел од фондовите не е достапен за корисниците на библиотечните услуги.

Во детското одделение постојат два каталога: основниот и азбучниот по наслови на книгите, кои се од посебна важност за оваа категорија читатели, бидејќи до незаменливи граници го шират видокругот на децата и ја развиваат нивната самостојност.

Од примарните информативни инструменти и во роднокрајниот оддел постојат два специјални каталога: основниот и азбучниот, кои имаат вонредно значење за проучување на културното наследство од овој град. Набавката и употребата на: Југословенската библиографија, серија А, Б, Ц, потоа Македонската библиографија (I, II дел), Библиографија на македонската ликовна уметност; Македоника I.серија Југословенски публикации за Македонија; Ретроспективна библиографија на Македонија „Јужна Србија“: 1922-1925 (статии и прилози); Каталог: современа македонска графика; Библиотекарски информативен билтен; Преглед на докторски дисертации одбранети на универзитетите во Република Македонија во периодот 1990-1996 година; Преглед на завршни извештаи од научно-истражувачки проекти од 1992-1998 година; Зборник на трудови од Друштвото за наука и уметност - Прилеп; Летопис на МАНУ; како и

Македонска библиографија - Статии и прилози и Македонска библиографија - Моно-графски публикации, во библиотеката претставуваат секундарни библио-графски информации со значајни информативни карактеристики за печатената продукција на нашата поширока заедница.

Следејќи го брзиот динамичен развој на нашата држава на полето на науката, културата, уметноста, стопанството и на другите области на дејствување, како и зголемената потреба на корисниците за брза, блиска, ефикасна и „информација при рака“, Библиотеката издаде три роднокрајни библиографии. Едната, „Библиографија на прилепски автори“, која го опфаќа периодот од 1945-1970 година, а ја состави Димче Атанасоски и другата „Роднокрајна библиографија на прилепски автори (1970-1980)“ на Благоица Илијоска, се доста успешни информативни инструменти за наши локални услови од тој период.

И двете библиографии со своите презентации на авторите од Прилеп и Прилепско, чие богато и разновидно творештво е објавено во периодот од ослободувањето до 1980 година во Република Македонија и надвор од неа, се драгоцен извор на информации, а нивното консултирање неопходно за сите оние чиј предмет на интересирање се токму овие автори. Дел од статиите и прилозите што се опфатени во овие библиографии не се предмет на обработка на националните библиографии, а тоа придонесува да имаат овие трудови улога на примарни библиографии, што има вонредно значење за откривање на културното живеење на овие простори.

Потоа, третата „Хронолошка библиографија на Народниот театар „Војдан Чернодрински“ - Прилеп“, составена од Наде Караџоска, која го следи периодот од 1954-1995 година и во која се презентирани библиографски информации за дејноста на театарот како културна институција со сите решени и нерешени проблеми, критики за јачината на драмските текстови, актерските креации, сценските изведби, режисерските инвенции, потоа информации од битките за престижните фестивалски награди од театарските игри „Војдан Чернодрински“, сценски изведби од придружните манифестации и др., со еден збор, таа е драгоцен извор на информации од театарското живеење во Прилеп.

Информации за тековните принови во библиотеката, корисниците добиваат и од „Билтен на новонабавени монографски и сериски публикации“, кој секоја година го подготвува Васил Киров. Потоа се даваат и писмени информации за позначајни нови наслови на публикации што им

ги препорачуваме на нашите читатели преку локалниот печат. Се даваат усни и писмени информации за автори и одделни теми со истражување во сопствените фондови. Во зависност од бараната информација истражувањето може да трае и повеќе денови. Овој вид на информации повеќе се однесува на писмени задачи, матурски и тематски реферати на учениците, семинарски и дипломски работи на студенти, потоа за изготвување на пригодни настани и реферати по повод пригодни свечености, празници и јубилеи.

Други информативни инструменти со кои располага библиотеката и кои им се даваат на користење на заинтересираните само во нејзините простории се и референтните публикации како: речници, енциклопедии, албуми, лексикони, термилошки речници, ефемерни изданија и други, кои навистина претставуваат солидна основа за библиотечно-информативната дејност кај нас.

Поголем дел од книжниот фонд, како детскиот оддел, роднокрајниот оддел, референтните публикации и дел од периодиката е на слободен достап до читателите, што е уште еден предуслов за брза услуга и информација „при рака“.

Од наведената класична дистрибуција на информации можеме сепак денес да констатираме со право дека не е доволно квалитетна заради следните причини:

1. Информациите ги добиваат ограничен број корисници;
2. Недостапност за пошироко користење на друго место освен во библиотеката;
3. Недостапност за користење на информацијата надвор од државата;
4. Недостапност за користење на информацијата за повеќе корисници истовремено.

Во иднина приоритетна задача на библиотеката , е да понуди нови квалитетни услуги со користење дигитални технологии што ќе им овозможат на корисниците т.е. на граѓаните да ги постигнат своите лични цели во променливиот свет, а во исто време ќе овозможат и создавање на едно кохезивно општество и успешна европска економија базирана на знаење.

Модерна Европа сфатила дека се мозоците на државите библиотеките и препорачува брза комплетна компјутеризација и дигитализација, а со тоа, всушност, се постигнува и трансформација на народните биб-лиотеки во современи информативни центри, или центри за доживотно образование, а колку пообразовани луѓе, толку поголема култура и пого-лема демократија.

Тргувајќи од тој факт, библиотеката се стреми кон обезбедување слободен пристап до сите култури и информации, нудејќи им на граѓаните привлечни и пријатни катчиња, со цел таа да биде главно собиралиште на младата популација, дури и можност да се работи и 24 часа на Интернет.

Во образованието се смета дека ќе играат библиотеките многу важна улога. Секој ќе може да ги користи информативните услуги, дури и студентите ќе ги учат своите предавања преку библиотечните мрежи, директно од своите домови.

Библиотеката ќе ги насочи своите заложби кон изнаоѓање одговор и на потребите на корисниците со посебни потреби и на специјалните групи во кои спаѓаат хендикепираните лица, тинејџерите, постарите, невработените и оние што живеат во руралните средини.

Во иднина, ако сакаме да бидеме поефективни и попродуктивни во нашиот личен и професионален живот, треба да се погрижиме редовно да се напојуваме од изворот на информации, да влеземе во новата писменост, која преку библиотеката ќе биде достапна за сите корисници, со цел да научат како да ја користат за да комуницираат преку неа.

Значи, на корисниците да им пренесеме писменост, без која денес не може да се замисли едно напредно модерно живеење, затоа што важи констатацијата „компјутерски необразованите ќе имаат ист третман како неписмените во 1945 година“.

Summary

LIBRARY AS A PERFECT INFORMATIVE CENTRE THE INFORMATION IS POWER, AND THE LIBRARY IS A SOURCE OF INFORMATION

Blagica Ilijoska, senior librarian
Public Library "Borka Taleski" - Prilep

The Public library "Borka Taleski" of Prilep represents a real center of the culture in our community. It satisfies people with their cultural needs and considerably contributes in spreading education, in promoting the professional scientific re-search work and in the development of science, economy and other activities. Its aims and tasks are achieved with its own programme through the existing services and departments. The information technology is one of the most important service among them.

The catalogues are the most essential instruments for searching the treasure and the contents of the book funds. The information that the users get from them are fast and details, thanks to their professional setting and the special order of the book fund. The users can also obtain some information from "the bulletin of the newest monographic and serial publications". It is prepared every year and then it is popularized among the users.

Another way of getting some information is using the different publications like: dictionaries, encyclopedias, albums, lexicons, terminological dictionaries. All these are excellent base for developing the searching technology in our library. But in the future the primary task of the library will be to offer the users newer and more available services, using digital technology. The library should be a main meeting place where the readers can find all the information they need through the computers. Computers are our future. A modern world cannot exist without them. That's why it is said: "ones who aren't educated in computers will have the same treatment like ones illiterate in 1945".

Key words: library, information, informative center, information sources

Програми и проекти на БДМ за 2004 г.

Библиотекарското друштво на македонија ги планира своите активности во форма на програми и проекти, кои ги доставува до Министерството за култура во рамките на распишаните конкурси за финансирање на проекти од национален интерес. Од овој број на списанието Библиотекарство се отпочнува со Јавно објавување на проектите на БДМ, доставени до Министерството за култура, со цел за обезбедување поголема транспарентност на работата на Друштвото и запознавање на библиотечната Јавност со планираните ориентации на Друштвото во областа на развојот на библиотечната дејност, проблематизирање на актуелни прашања од стручен аспект и сл.

Објавувањето на проектите очекуваме дека ќе предизвика интерес кај библиотечната и другата стручна и научна Јавност за конструктивно вклучување во дефинирањето на годишните планови и програми за активностите на БДМ, преку предлози, насоки, сугестии, мислења итн.

ИО на БДМ

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Назив на проектот:

Соработка со Меѓународни и национални библиотекарски асоцијации:ИФЛА и др. (членарина, учество на годишни конференции и сл.)

Раководител:

Миле Бошески, Претседател на БДМ
седиште на БДМ -
НУБ "Климент Охридски" Скопје, Бул. "Гоце Делчев" бр. 6,
bozeski@nubsk.edu.mk

Цел:

Следење на светските трендови во библиотечната дејност.Обезбедување компатибилен развој на библиотечно-информативната дејност во Р. Македонија и непречен достап до светскиот информативен простор.Размена на стручни искуства.

Опис на активностите:

БДМ преку членувањето во ИФЛА - Интернационална федерација на библиотекарски асоцијации и ЕБЛИДА - Европско биро на библиотеки, и асоцијации за информации и документација во рамките на проектот ПУЛМАН, месечните билтен и други информативни материјали од работата на разни меѓународни комисији и тела, обезбедува проток на информации за актуелните збиднувања во европскиот и светски библиотечно-информативен простор.Преку учество на годишни и други конференции се обезбедува непосреден контакт и размена на искуства по разни прашања од библиотечно-информативната дејност.

Динамика на реализациЈа:

Проектот е од долгорочен карактер. Имено, БДМ секоЈа година го обновува членството во овие меѓународни асоциЈации со цел да обезбеди континуитет во стручната периодика, следење на актуелните состоЈби и правците на развоЈ на библиотечно-информативната деЈност во глобалното информативно општество и сл. Врз основа на овие согледувања преку разни активности БДМ настоЈува оваа деЈност во Р. МакедониЈа да одржува чекор со актуелностите на поширокиот европски и светски простор.

Кадар:

Во реализациЈа на Проектот ќе бидат ангажирани повеќе извршители со ВСП- стручни библиотечни работници и Виши библиотекари од НУБ "Св. Климент Охридски" и другите библиотеки во Р. МакедониЈа.

Финансиски средства:

- Членарина во ИФЛА и др асоциЈации = 52.000,00
- Учество на Меѓународни конференции, и други работни средби = 90.000,00

ВКУПНО = 142.000,00 денари

Очекувани ефекти:

Информираност на библјотечниот кадар во рамките на националната библиотечна мрежа за современите трендови. Можности за одредување правци за компатибилен развоЈ на библиотечната деЈност со европскиот и светски информативен простор.Подигање на професионалната оспособеност на библиотечниот кадар. АфирмациЈа на библиотечно-информативната, издавачката деЈност, и други културно-образовни, стручни и научни достигања во Република МакедониЈа.

Претседател на БДМ
Миле Бошески

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Назив на проектот:

Одбележување на денот на книгата и авторските права и ден на библиотекарите на Македонија -23 април.
Организирање републички натпревар "Млади библиотекари"

Раководител:

Миле Бошески, Претседател на БДМ - раководител на Одделот за развој на библиотекарството,
НУБ "Климент Охридски" Скопје, Бул. "Гоце Делчев" бр. 6,
boeski@nubsk.edu.mk

Цел:

Афирмација на книгата, авторските права и библиотечната дејност. Светскиот ден на книгата воедно е ден на библиотечната дејност и библиотекарите во Република Македонија. Плански и организираните активности треба да придонесат за афирмација на оваа дејност како логистичка поддршка на општиот цивилизациски развој на македонската држава.

Опис на активностите:

Свечено одбележување на денот на книгата. Читање на пораката на генералниот секретар на УНЕСКО. Македонска порака по повод денот на книгата и библиотечната дејност. Организирање републички натпревар на млади библиотекари(корисници на народните библиотеки). Доделување награди и признанија.

Динамика на реализациЈа:

Проектот е од долгорочен карактер. РеализациЈата на Програмата за одбележување на денот на книгата и авторските права ќе се реализира во месец април 2004 година. Општинските натпревари и завршното републичко натпреварување ќе се одржи во месеците септември и октомври 2004 година.

Кадар:

Извршен одбор на БДМ;
КомисиЈа за спроведување на Републичкиот натпревар.

Финансиски средства:

За реализациЈа на Проектот:

- Свечена седница по повод денот на книгата;
- Доделување скроман подарок(цвет и книга на присутните)
- Распишување Конкурс за републичкото такмичење на млади библиотекари;
- Доделување награди и признаниЈа;
- Патни и дневни трошоци на КомисиЈата за спроведување на такмичењето;
- Печатење материЈали, поштенски и други трошоци;

ВКУПНО = 50.000,00 денари

Очекувани ефекти:

Вклучување на Република МакедониЈа во одбележувањето на светскиот ден на книгата, како активан партиципиент во светскиот цивилизациски простор и општо човечките дострели во сите домени на општествениот живот. АфирмациЈа на книгата како општо цивилизациско добро кај младите и граѓаните на Република МакедониЈа. Преку натпреварот на младите библиотекари, пропратен со разновидни активности за популаризациЈа, библиотеките активно партиципираат во развоЈот на љубов кон книгата и библиотеката како културно-образовна институциЈа кај младата генерациЈа.

Претседател на БДМ
Миле Бошески

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Назив на проектот:
Подготвување и издавање стручно гласило "Библиотекарство"

Раководител:
Миле Бошески, Претседател на Извршниот одбор на БДМ
Седиште на БДМ - НУБ "Климент Охридски" Скопје, Бул. "Гоце Делчев"
бр. 6,
bozeski@nubsk.edu.mk

Цел:

Списанието "Библиотекарство" е единственото стручно гласило во библиотечната дејност во Р. Македонија. Преку него на пошироката библиотечната јавност и се овозможува да се запознае со современите трендови во домашната и светска библиотекарска теорија и пракса. Воедно, ова гласило претставува следбеник на историскиот развој на оваа дејност во Р. Македонија.

Опис на активностите:

Прибирање стручни материјали од доменот на библиотечно-информативната дејност; подготвување стручни материјали за актуелни прашања и проблеми од дејноста на сите учесници во националната библиотечна мрежа; превод на материјали од странски стручни списанија; стручно уредување на гласилото; техничко уредување на

гласилото; печатење и дистрибуирање до библиотеки во земјата и странство.

Динамика на реализација:

Проектот е од долгорочен карактер. Имено, списанието (со мали прекини) континуирано излегува од 1955 година до денес, по 2 броја годишно.

Кадар:

Во подготвувањето на списанието "Библиотекарство" непосредно ќе учествува Издавачкиот совет од девет члена и редакција од три члена.

Финансиски средства:

- страници 180
- тираж 300
- 2 броја годишно

ВКУПНО ПОТРЕБНИ СРЕДСТВА = 180.000,00 денари

Очекувани ефекти:

Преку ова стручно гласило на библиотечните работници од сите видови библиотеки во Македонија им се овозможува запознавање со современите трендови во библиотекарската теорија и пракса. Воедно, им се овозможува простор за теоретско проблематизирање на разни прашања од оваа дејност и нивно афирмирање не само пред домашната туку и пред светска библиотечна јавност. Стручните содржини во ова гласило, покрај информативната имаат и едукативна улога за библиотекарскиот кадар на кој можностите за едуцирање му се сведени на минимум со оглед дека во Републиката не постои редовно институционално образование на кадар за оваа дејност.

Претседател на БДМ
Миле Бошески

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Назив на проектот:
Организирање изборно собрание на Библиотекарското друштво на
Македонија и доделување на наградата "Климентова повелба"

Раководител:
Миле Бошески, Претседател на БДМ - раководител на Одделот за развој на
библиотекарството,

седиште на Друштвото - НУБ "Климент Охридски" Скопје, Бул. "Гоце
Делчев" бр. 6,
boeski@nubsk.edu.mk

Цел:

Според Статутот, покрај редовни годишни собранија на секои две години БДМ одржува изборно собрание на Друштвото. Собранието покрај административен има и работен карактер. Имено, во присуство на сите членови на Друштвото (библиотекари од народните, високошколските, специјализираните и училишните библиотеки) ќе бидат разгледани актуелните состојби во библиотечната дејност. Основната тема на собранието ќе биде утврдена со програмата за работа на БДМ за 2004 година.. На собранието ќе бидат поканети библиотекари од соседните земји, кои ќе презентираат искуства од функционирањето на библиотечно-информативните системи во нивните земји.

На Собранието ќе биде доделена наградата на БДМ "Климентова повелба", која се доделува на секои две години, според Статутот на БДМ.

Опис на активностите:

Организациони активности и кореспонденција; Превод и печатење на реферати на учесниците од соседните земји; Подготовка и печатење на разни материјали за административниот дел на Собранието; Формирање и работа на Комисијата за доделување на наградата "Климентова повелба".

Динамика на реализација:

Собранието ќе се одржи во мај 2004 година. Првиот дел од Собранието ќе биде посветен на стручните прашања, а вториот на прашања од задолжителен административен карактер. Наградата ќе се додели на Собранието.

Кадар:

Седум извршители - членови на Извршен одбор
Комисии и работни тела формирани според Статутот на БДМ

Финансиски средства:

За реализација на Проектот потребни се финансиски средства, за :

- поштенски трошоци;
- патни и дневни трошоци за учесниците од земјата и соседните земји;
- печатарски трошоци;
- распишување и објавување на Конкурс во Јавните гласила;
- изготвување плакета "Климентова повелба";
- финансов дел на наградата во висина од 10.000,00 денари;

ВКУПНО ПОТРЕБНИ СРЕДСТВА = 160.000, 00 денари

Очекувани ефекти:

Размена на искуства. Согледување на актуелните состојби во библиотечната дејност и потребите на библиотечниот кадар од сите видови библиотеки во Р. Македонија. Одредува правци и дефинирање конкретни активности за решавање на актуелизираните прашања на Собранието. Реализација на статутарните одредби на БДМ, во однос на наградата "Климентова повелба".

Претседател на БДМ
Миле Бошески

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Назив на проектот:

Формирање музејска поставка "Историскиот развој на
библиотекарството на почвата на Македонија"

/ Проектот ќе се реализира во соработка со НУБ "Климент
Охридски" - Скопје/

Раководител:

Миле Бошески, Претседател на БДМ - раководител на Одделот за развој на
библиотекарството, седиште на Друштвото - НУБ "Климент Охридски"
Скопје, Бул. "Гоце Делчев" бр. 6,
boeski@nubsk.edu.mk

Цел:

Приказ на историскиот развој на библиотекарството како
логистичка поддршка на развојот на писменоста на почвата на Македонија.
Де се приберат, стручно обработат сочувваат и презентираат : материали,
артефакти, средства и други пишани или на друг начин создадени
документи, кои го идентификуваат развојот на библиотекарството во разни
историски периоди.

Опис на активностите:

Истражување во литературата, архиви, музеи, библиотеки во
Балканските земји. Нотирање на документи, прибирање во фотокопирана
форма или на друг начин умножена. Прибирање на средства, документи и
друг материјал и нивна стручна обработка. Опис на материјалите и нивно
објавување. Формирање постојана изложба на прибраните материјали и
презентирање пред јавноста. Музејската поставка ќе биде сместена во
просториите на НУБ "Кл. Охридски"-Скопје.

Динамика на реализациЈа:

Проектот е од долгорочен карактер.

Кадар:

Во реализациЈа на Проектот непосредно ќе бидат вклучени: Миле Бошески; Раководител на Оддел за развој- НУБ "Кл. Охридски"- Скопје

- Драгица Митровска; м-р Историчар на уметност
- извршители со ВСП од НУБ "Климент Охридски" и народните библиотеки во Р.МакедониЈа

Финансиски средства:

За реализациЈа на Проектот потребни се финансиски средства, за :

- авторски хонорар;
- патни и дневни трошоци ;
- ноќевање ;
- умножување и печатење на материјали;

Вкупно потребни средства за реализациЈа на активностите во рамките на овој проект изнесуваат = 180.000, 00 денари

Очекувани ефекти:

Сочувување и афирмациЈа на автентичноста на цивилизациските придобивки на македонскиот народ во сферата на клтурата и образованието од аспект на библиотечната деЈност.

Претседател на БДМ
Миле Бошески

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Назив на проектот:

Менаџментот и неговата примена во работата на народните библиотеки

Раководител:

Нада Караџоска, Народна библиотека "Борка Талески" - Прилеп

Седиште на Друштвото - НУБ "Климент Охридски" Скопје, Бул. "Гоце
Делчев" бр. 6,
bozeski@nubsk.edu.mk

Цел:

Целта на проектот е да добијат директорите основни познавања и вештини од менаџерството за поголема успешност во работата. Во таа смисла, потребата од Јакнење на водството и чувството за тимска работа на директорот во библиотеката како културна институција е повеќе од неопходна затоа што се повеќе е нагласена потребата од глобална и непосредна комуникација и со широк пристап на информации. Заради тоа е потребна и обука на библиотекарите да се здобијат со познавања и вештини од областа на маркетингот и работата со корисниците.

Опис на активностите:

Изработување програма за работа, организирање семинар за директорите и работилници за библиотекарите, утврдување на темите и предавачите, координација на активностите за реализација на семинарите, печатење на прирачници за семинарот и работилниците со содржини од предавањата, практична примена на стекнатите знаења и вештини во нивните средини, видеозапис на реализираните активности во рамките на семинарот и работилниците и на библиотеките што ќе учествуваат во проектот.

Динамика на реализација:

Проектот ќе се одвива во фази. Во првата фаза ќе бидат опфатени дванаесет народни библиотеки.

Кадар:

Стручен тим:

- м-р Нада Караџоска, раководител на проектот, Народна библиотека "Борка Талески" - Прилеп
- д-р Добри Петровски, Факултет за учители – Битола
- Благица Илијоска, директор на Народната библиотека "Борка Талески" - Прилеп
- Цветанка Дамјановска, МУБ "Св. Климент Охридски" – Битола
- Жаклина Ѓалевска, НУБ "Св. Климент Охридски" - Скопје

Финансиски средства:

За реализација на Проектот потребни се финансиски средства, за :

- организирање еден семинар за директорите на библиотеките
- четири работилници за триесетина библиотекари;
- поштенски трошоци;
- административни трошоци;

- патни трошоци;
- дневни трошоци;
- печатење на материјали;
- авторски хонорари за предавачите;
- подготовка на видеозапис за дванаесет библиотеки.

За реализација на активности во рамките на овој проект во 2004 година потребни се - ВКУПНО СРЕДСТВА 180.000,00 денари

Очекувани ефекти:

Потребата од еден ваков проект за обучување на раководниот кадар во народните библиотеки се наметна од новите услови на општествено живеење и новата улога на народните библиотеки во развојот на демократското информативно општество. Со овој проект ќе се обучат директорите да го организираат внатрешното работење согласно со новите светски трендови во раководењето и тимската работа во народните библиотеки. Преку овој проект библиотекарите ќе се стекнат со нови знаења за тимско работење, за поефикасна работа со корисниците, истражување на потребите и интересите на корисниците, примена на нови форми на работа, со кои библиотеките ќе овозможат непречена циркулација на информации и нивна општа достапност до корисниците без оглед на нивната полова, образовна, национална, расна, верска припадност.

Претседател на БДМ,
Миле Бошески

До
МИНИСТЕРСТВОТО ЗА КУЛТУРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
С К О П Ј Е

Предмет:
Доставување Програми за работа
за 2004 година

Библиотекарското друштво на Македонија во врска со распишаниот Конкурс за финансирање програми и проекти од национален интерес во културата во прилог Ви доставува програми/проекти за работа за 2004 година.

Во духот на досегашната успешна соработка, се надеваме дека и во овој случај Министерството за култура ќе има разбирање за планираните проекти на Друштвото и соодветно ќе ги алиментира, со што ќе се создадат поволни услови за негово соодветно партиципирање во развојот на библиотечно-информативната дејност и воопшто во културно-образовниот амбиент на Р. Македонија.

Со почит,

Претседател на БДМ

Миле Бошески

До
МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
С К О П Ј Е

Предмет:
Образложение кон пријавата на Конкурсот за
издавачка дејност

Списанието Библиотекарство е единственото стручно гласило во Р. Македонија во рамките на библиотечната дејност. Тоа игра значајна улога во информирањето на библиотекарскиот кадар за актуелните стручни трендови во светот и кај нас.

Покрај информативна Списанието има и едукативна улога. Имено, Библиотекарство е единствениот простор каде се поместуваат меѓународните стандарди за организирање и стандардизирано вршење на библиотечните процеси, потоа разни правила, препораки и упатства донесени од меѓународни и домашни работни тела и комисии се дел од содржините на списанието. Воедно, ова гласило претставува единствена можност за афирмирање на сопствените творечки вредности и можност за публикување на критички опсервации по разни прашања од доменот на библиотечно-информативната дејност пред библиотечната и поширока Јавност во Република Македонија. Стручно и компетентно одбраните содржини (оригинални или преводи) поместени во списанието придонесуваат за подигање на степенот на стручната оспособеност на библиотекарскиот кадар.

Библиотекарство, покрај овие две значајни компоненти има и документаристичка улога во рамките на националната библиотечна мрежа. Имено, сите позначајни настани кои го одбележуваат функционирањето на народните, специјализираните, високошколските и на училишните библиотеки се одбележани и соодветно застапени во ова гласило.

Отсуството на институционално образование на кадар за оваа дејност и занемарливото присуство на стручна литература од домашни и странски автори претставуваа аргумент повеќе за опстојување на ова стручно гласило и покрај сите потешкотии на кои наидуваше библиотечната дејност во изминативе периоди.

Се надеваме на Вашата поддршка за натамошно опстојување на списанието Библиотекарство како единствена можност (на ваков начин) да се легитимира библиотечната дејност во стручната и пошироката Јавност во Р. Македонија.

Со почит,

Претседател на БДМ
Миле Бошески

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Назив на проектот:

Развој на нови информативни сервиси во народните библиотеки

Раководител:

Миле Бошески, претседател на БДМ - раководител на Одделот за развој на библиотекарството,

седиште на Друштвото - НУБ "Климент Охридски" Скопје, Бул. "Гоце Делчев" бр. 6,
bozeski@nubsk.edu.mk

Цел:

Целта на проектот е да се создадат механизми и да се дефинираат формите преку кои населението во нашата земја ќе се запознае и перманентно ќе биде информирано за дејноста на институциите на европската унија и за европските стандарди во сите домени на општествениот живот, дејноста на институциите на локалната самоуправа, државните органи, владата и парламентот на Р. Македонија.

Народните библиотеки како институции од јавен карактер се наменети за сите граѓани на едно населено место без оглед на образовна, политичка, полова или религиозна припадност. Токму поради тоа тие се

наЈсодветната институција за правилното и правовременото информирање на граѓаните. Само правилно и правовремено информиран граѓанин може да биде конструктивен партиципент во изградбата и функционирањето на граѓанското демократско општество.

Овие институции граѓанинот треба да ги доживува и како сервис на локалната самоуправа, место каде што ќе може слободно да ги искаже своите потреби, размислување и ќе биде активен во креирањето на политиката на локалната самоуправа.

Преку дебати, настапи на локални и државни службеници, политичари, инструктори за одредени прашања подготвени во рамките на овој проект, треба да се обезбеди транспарентност во дефинирањето и заштитата на државните и локални стратешки интереси, донесувањето на закони, уредби и други документи што ги регулираат одредени општествени сфери и сл.

Опис на активностите:

Формирање на раководен тим кој ќе ги координира активностите во рамките на проектот, изработување програма за работа и дефинирање на формите за реализација на планските содржини, организирање семинар за директорите и работилници за библиотекарите, подготовка на инструктори за одредени општествени сегменти домашни и меѓународни општествени стандарди, координација на активностите за реализација на семинарите, печатење на прирачен и пропаганден материјал.

Динамика на реализација:

Проектот е од долгорочен карактер и ќе се реализира во фази. Во првата фаза ќе се подготват раководните тимови во народните библиотеки за примена на нови информативни сервиси и ќе се подготват инструктори за одредени меѓународни и домашни стандарди во доменот на информирањето, заштитата на човековите права, бесплатна правна помош, заштита на правата на хендикепираните лица, дејноста на владини и невладини организации и други прашања.

Кадар:

- Извршен одбор на Библиотечарското друштво на Македонија;
- Раководен тим кој ќе се грижи за реализација на проектот:

Финансиски средства:

За реализациЈа на Проектот потребни се финансиски средства, за :

- организирање семинари за подготовка на инструктори,
- организирање еден семинари за директорите на библиотеките,
- дневни трошоци;
- поштенски трошоци;
- административни трошоци;
- патни трошоци;
- печатење на материјали;
- авторски хонорари за инструкторите;

Очекувани ефекти:

Правилно информирање на населението за европските и домашните стандарди во доменот на: почитувањето и заштитата на човековите права, бесплатна правна помош, заштита на правата на хендикепирани лица, дејноста на владини и невладини организации, обезбедување транспаренност на работата на локалната самоуправа, државните институции, владата и парламентот на Р. Македонија, социјалната политика и границите на социјалниот и материјален минимум, образовната политика на државата и локалната самоуправа, берза на трудот, и сл. Библиотечно-информативниот сервис треба да овозможи непречена циркулација на информации и нивна општа достапност до корисниците без оглед на нивната полова, образовна, национална, социјална, расна и верска припадност.

Претседател на БДМ,
Миле Бошески

До
г-ѓа Трајанка Марковска Советник за библиотекарство

МИНИСТЕРСТВО ЗА КУЛТУРА
НА Р. МАКЕДОНИЈА
С К О П Ј Е

Предмет : Барање за обезбедување
финансиски средства за котизација
за учество на
конференција во Берлин

Почитувани,

Библиотекарското друштво на Македонија со свој претставник зеде учество на годишната конференција на ИФЛА одржана на 1-9 август 2003 година во Берлин-Германија. За учество на конференцијата беше потребно да се плати котизација во висина од 24.000,00 денари. Со оглед дека Друштвото не е во состојба да ги обезбеди овие средства, Ве молиме во рамките на вашите надлежности да ја разгледате можноста за покривање на овие трошоци.

Во духот на нашата досегашна успешна соработка се надеваме дека ќе го уважите ова наше барање.

Со почит,

Претседател на БДМ
Миле Бошески

ПРОГРАМИ/ ПРОЕКТИ 2004

Проект:
Изработка на вебстраница
на Библиотекарското друштво на Македонија

Категорија: Електронско издаваштво/вебстраница

Апликант: Библиотекарско друштво на Македонија

Бул. "Гоце Делчев" бр. 6

1000 Скопје

тел. 02 3115 177 лок. 147

е-маил: boseski@nubsk.edu.mk

magdica@nubsk.edu.mk

жиро-сметка: 300000000607741

Банка - депонент: Комерцијална банка - Скопје

Опис на проектот: Преку овој проект ќе се овозможи афирмација на Библиотекарското друштво на Македонија како единствена стручна асоцијација во сферата на библиотечната дејност. Полесен достап на членството до информациите за планските активностите на Друштвото, за нивната реализација, како и афирмација на националните активности во библиотечната дејност на меѓународен план. Преку електронската форма на списанието Библиотекарство ќе се овозможи достап до стручни сознанија од оваа област, достап до меѓународните стандарди за стручно библиотечно работење, како и професионална афирмација на библиотечниот кадар и можност за воспоставување на професионални контакти на меѓународен план, учество во меѓународни проекти итн.

Динамика на ажурирање на вебот: Ажурирањето ќе се врши еднаш месечно на содржините за Библиотекарското друштво, а двапати годишно за списанието "Библиотекарство".

Изработката на вебстраницата ќе се реализира во рок од три месеца. Проектот ќе се реализира во две фази: Првата фаза ќе биде изработка на сајтот за Друштвото, која ќе трае еден месец и ќе бидат ангажирани 6 извршители (еден реализатор на базата на податоци, двајца вебдизајнери, лектор, преведувач и лектор на англиски Јазик, администратор); Втората фаза ќе ја опфати изработката на вебстраницата на списанието, во која ќе бидат вклучени тројца извршители (еден вебдизајнер, еден реализатор на базата на податоци, еден лектор).

Краток опис на содржините и сценарио за вебстраницата: Вебстраницата ќе се состои од две вебстраници:

- една за БДМ, која ќе биде двојазична - на македонски и на англиски Јазик;

- а другата за списанието "Библиотекарство", која ќе биде на македонски Јазик, со апстракти на англиски Јазик. Вебстраницата ќе содржи:

- правни документи за БДМ;
- тековни активности;
- податоци за ИО;
- податоци за наградата "Климентова повелба";
- натпревар "Млади библиотекари";
- линк до списанието Библиотекарство, кое ќе биде изведено во електронска форма.

Хостирање: Хостирањето ќе биде изведено со линк на насловната страница на вебстраницата на НУБ "Климент Охридски" - Скопје: www.nubsk.edu.mk/bdm.html

Визуелен дизајн на вебсајтот: Во рамките на пријавата е приложена и дискета на која е снимена насловната страница на вебстраницата.

Програмирање на вебсајтот: Вебстраницата ќе биде изведена со програмскиот Јазик HTML.

Буџет:

*Буџет изразен во Евра:

Администратор и координатор на проектот 100,00

Ажурирање и промена на содржината за една година 200,00

Структурирање и реализирање на база на податоци Внесување на текст и дигитална обработка на фотографии 200,00

Лектура и коректура на македонски Јазик и превод, лектура и коректура на англиски Јазик 300,00

Непредвидени трошоци 100,00

Веб дизајн (секоја од 2-те страници ќе има посебен дизајн) и техничка изработка на страницата 500,00

Техничка опрема (компјутери, интернет, е-маил, пошта, телефон, факс, скенер, простории) и сметководство Обезбедени од наша страна

Вкупно: 1.400,00 Евра

• Цените се со пресметан ДДВ

Учесници во проектот:

- Раководство, структура и реализација на база на податоци Миле Бошески

Библиотекарско друштво на Македонија

Бул. Гоце Делчев бр. 6

Скопје

Тел. 02/3115 177 лок. 147

e-mail: bozeski@nubsk.edu.mk

- Лектор и коректор на македонски Јазик:

Магдица Шамбевска

Библиотекарско друштво на Македонија

Бул. Гоце Делчев бр. 6

Скопје

Тел. 02/3115 177 лок. 147, 070/893 354

e-mail: magdica@yahoo.com

- Преведувач и лектор на англиски Јазик:

Поликсена Матковска

Бул. Крсте Мисирков бр. 57 а

Скопје

Тел. 02/3225 794

e-mail: mpolixena@yahoo.com

- Вебдизајн, структурирање на вебстраница и дигитална обработка на фотографии

Маја Цветановска

ул. Славеј Планина бр. 6

1000 Скопје,

тел. 02/3132 074, 070/469-085

E-mail: majacvet@mail.net.mk

Марјан Патлицанковски

ул. Социјалистичка зора бр. 13-1/6

1000 Скопје

тел. 02/2041 086, 075/572 761

E-mail: patli@mail.net.mk

УДК 811.163.3'282(049.3)

“Дијалектолошки студии”, книга на Васил Дрвошанов

ВРЕДНО НАУЧНО ДЕЛО

Во науката за јазикот мошне ретки се трудовите од областа дијалектологија на македонскиот јазик, а во ова време кога постојано лебди опасност за Република Македонија и за нашиот род и јазик, делата што третираат национална материја даваат духовна поткрепа на македонскиот народ. Таков труд претставува научното дело “Дијалектолошки студии” (Скопје: Детска радост, 2001. - 287 стр.) од Васил Дрвошанов.

Студиите во овој труд се однесуваат, условно речено, на триве тематски подрачја: 1. Проучувачи и дела, 2. Народни говори, и 3. Одделни пра-шања од проектот Македонски дијалектен атлас.

Во првото тематско подрачје се застапени шест прилози. Одделен прилог е посветен на покојниот американски лингвист од полско потекло Збигњев Голомб, кој ја задолжи македонистиката со голем број научни трудови, помеѓу кои спаѓа и неговиот докторат за двата македонски говора на селата Сухо и Висока во Солунско. Исто така посебен прилог е посветен и на покојниот француски лингвист Андре Мазон, осведочен пријател на македонскиот народ во толкувањето на македонската самобитност уште пред Втората светска војна. Еден прилог е посветен на најголемите собирачи на македонски народни песни, на браќата Димитрија и Константин Миладиновци, чиј монументален Зборник сведочи за самобитноста на македонскиот јазик. Одделен прилог е посветен и на

македонскиот граматичар професорот Круме Кепески, чиј ракопис "Прилепскиот говор" зборува за еден осознаен Македонец во четириесеттите години на XX век. Другите два прилога ги опфаќаат проучувањата на македонските говори од страна на голем број дијалектолози. Во едниот од прилозите се даваат главните карактеристики на дијалектите во егејскиот дел од Македонија "пресечени неприродно од македонското јазично ткиво", а во другиот се набележуваат сите проучувања на македонските дијалекти во егејскиот дел на Македонија во текот на половина век (1945-1995) "главно, од страна на македонските дијалектолози, слависти, балканолози и лингвисти", кои го потврдуваат фактот дека се македонските дијалекти во егејскиот дел на Македонија интегрален дел на македонскиот јазик.

Во второто тематско подрачје се застапени девет прилози. Два прилога се посветени на разграничувањето на македонските говори во егејскиот дел на Македонија. Со двата прилога Дрвошанов точно ги утврдува границите помеѓу говорните карактеристики што извираат од првото изо-гласно огниште јужно од Преспанското Езеро и карактеристиките од другите македонски говори, односно ги утврдува и границите помеѓу говорните карактеристики што извираат од второто изогласно огниште во кајларскиот крај и карактеристиките што извираат од третото изогласно огниште во солунскиот крај.

Во другите седум прилози, врз основа на изворен дијалектен материјал или врз основа на писмени документи, одделно се разгледуваат главните диференцијални карактеристики на говорот во голобрдските села Клење и Стеблево во Албанија, на струмичкиот, на кратовскиот, на кривопала-нечкиот, на кумановскиот и на охридскиот говор наспрема македонскиот стандарден јазик.

Во третото тематско подрачје се застапени седум прилози, поврзани со проектот Македонски дијалектен атлас. Во нив се разгледува дистрибуцијата на лексичко-семантичките разновидности од одделни семантички по-лиња, како што се лексичко-семантичките разновидности на: гледа и пули, на зборува, кадрав, на крпата за бришење, на брлогот, бранот и на одделни извици на македонската јазична територија во нејзините етнички граници. Анализираниот дијалектен материјал дава јасна слика за "поврзаноста и единството на македонските говори во Република Македонија со говорите во пиринскиот дел на Македонија, во егејскиот дел на Македонија и со македонските говори во Албанија".

Научното остварување "Дијалектолошки студии" на Васил Дрвошанов заслужува почит, бидејќи ја потврдува македонската историска реалност и фактот дека се македонскиот јазик и дијалектите што припаѓаат на македонскиот јазичен систем лингвистичка посебност, независно од желбите на некои фанатизирани елементи кај нас и во светот. Со овој труд се зголемува бројот на делата од македонските дијалектолози што се ставаат во одбрана на македонскиот јазик, еден од битните елементи на македонската нација.

проф. Славко Здравковски
Педагошки факултет - Скопје

ИЗВЕШТАЈ ОД 32. ГОДИШНА ГЕНЕРАЛНА КОНФЕРЕНЦИЈА НА ЛИБЕР

The Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER) - ЛИБЕР е Меѓународно здружение на истражувачките библиотеки од Европа. Основано е во 1971 год. под закрилата на Советот на Европа. Досега во него се зачленети истражувачки библиотеки од триесетина земји од Европа. Самото членство во ЛИБЕР не е привилегија само на земјите од Европската Унија. Напротив, во него членуваат и земји што не припаѓаат на Европската Унија и тенденција е да се зголеми нивниот број. Всушност зачленувањето во ЛИБЕР е отворено за сите истражувачки библиотеки од земјите-членки или асоцијативни членки на Советот на Европа.

Народната и универзитетска библиотека "Климент Охридски" - Скопје е претставник во асоцијата ЛИБЕР за Република Македонија.

ЛИБЕР е асоцијација што ги презентира и промовира интересите на истражувачките библиотеки во Европа. Целта на ЛИБЕР е да им помогне на овие библиотеки да одржуваат функционална мрежа надвор од националните граници, да овозможат заштита на културното наследство, да го олеснат пристапот до збирките во Европските истражувачки библиотеки и да обезбедат поефикасни информациски услуги во Европа. Стручните активности во ЛИБЕР се извршуваат со помош на четирите оддели: пристап до информации; комплетирање и развој на збирките; заштита на библиотечен материјал и управување и администрација.

Генералната конференција на ЛИБЕР за 2003 година, како и состаноците на стручните оддели што се во рамките на ЛИБЕР, се одржа од 17 до 20 јуни 2003 г. во Централната национална библиотека во Рим, Италија.

Темата на конференцијата беше: "ПРОШИРУВАЊЕ НА МРЕЖАТА: БИБЛИОТЕКИТЕ И НИВНИТЕ ПАРТНЕРИ".

Предконференција: НАЦИОНАЛНИ ИНИЦИЈАТИВИ ВО БИБЛИОТЕЧНАТА СОРАБОТКА

Како национални иницијативи беа презентирани искуствата во Италија за интегриран пристап до архивите на дигиталниот звук, аудиовизуелните архиви како и мултимедиските архиви; Напорите и плановите во Велика Британија за продлабочување на соработката меѓу универзитетите и националните библиотеки; Новите правци во процесот на планирање на библиотеките во Германија; Норвешките планови и перспективи за еден нов начин на организирање на работата на архивите, библиотеките и музеите во единствена национална агенција.

Официјалниот дел од конференцијата започна со темите за менаџментот со книжното наследство и културните институции во Италија, како и предизвиците во библиотекарството од аспект на OCLC/PICA за проширување на светските библиографски сервиси.

Сесија бр. 1: НОВИ МОДЕЛИ ВО ИЗДАВАШТВОТО

Беа презентирани најновите сознанија од извршени економски и стратешки анализи за соодносот помеѓу електронското и традиционалното издаваштво на научните списанија во Холандија. Во врска со научната периодика од Италија беше истакната потребата од глобализација, односно постоење заеднички јазик, што ќе ја продлабочи меѓународната дифузија на стручни текстови и истражувачки студии. Асоцијацијата на издавачи од образованието и професионални издавачи од Велика Британија се залага за пријателско научно-техничко издаваштво, односно го застапува моделот на отворен достап на списанија. Овој модел на отворен достап на списанија, особено користејќи ја моќта на Интернет, го поддржува и Европската коалиција на научно-технички издавачи и академски извори. Првата сесија заврши со презентација на Integrum World Wide Web, најголемата онлајн база на податоци за Русија и CIS, збогатена со практични пребарувања.

Сесија бр. 2: ХАРТИЈАТА НАСПРОТИ ДИГИТАЛНОТО

Во излагањата од втората сесија беа истакнати различни искуства во процесот на дигитализација. Беше даден осврт на активностите за

дигитализација на списанија во земјите од Европската Унија. Националната библиотека на Чешката Република го презентираше проектот за дигитални библиотеки, во рамките на кој е започнат процесот на дигитализација на редок материјал. Во врска со депозитот на дигиталниот материјал, искуствата од Холандија се насочени кон развојот на една оперативна, дигитална архива наречена e-Depot, во која се застапени сите дигитални публикации. Беа проследени и искуствата на Британската библиотека, каде што е спроведена анализа за животниот циклус на збирките со цел утврдување на економска зависност помеѓу сите процеси што се вклучени во обработката на библиотечниот материјал, почнувајќи од селекција, набавка, каталогизација и предметизација, па се до конзервација, складирање и пребарување. Исто така во Британската библиотека е изработен модел за проценка на потребите на библиотеките од заштита на книжниот фонд, имајќи го предвид и факторот за долгорочна заштита.

Сесија бр. 3: КОН ОТКРИВАЊЕ И ПРИСТАП ДО ИНТЕГРИРАНИТЕ ИЗВОРИ: КООПЕРАТИВНИ ДОГОВОРИ ПОМЕЃУ ПЕЧАТЕНИ И РАКОПИСНИ ЗБИРКИ СО ЦЕЛ ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ОТВОРЕН ПРИСТАП ДО МАТЕРИЈАЛИТЕ

На оваа тема се говореше за се поголемите промени во современиот свет на улогата на библиотеките и архивите, како и нивната отвореност кон традиционалната соработка архив/библиотека. Беа презентирани двата дигитални информациски сервиси на Групата на истражувачки библиотеки - за архивски извори и за културни материјали. Машините за пребарување се исклучително актуелни теми кога станува збор за информациските сервиси на библиотеките. На оваа тема беше изведена една особено интересна презентација од страна на претставник на Ex Libris – мултинационална компанија за развој на апликации со високи перформанси наменети за библиотеки и информациски центри. На крајот на оваа сесија беше прикажан осврт за потешкотиите на кои наидува корисникот при пребарување и пронаоѓање на ракописи и ретки материјали, како и перспективите за надминување на проблемите на тој план.

Сесија бр. 4: МЕРЕЊЕ НА ПАРТНЕРСТВОТО И КООПЕРАЦИЈАТА

Во излагањата од оваа сесија се говореше за евалуација на квалитетот на информациските услуги, односно колку се тие кориснички

ориентирани со цел да овозможат сатисфакција на корисникот. Беа анализирани различни пристапи, критериуми и методи за проценка односно вреднување на квалитетот на библиотекарските сервиси. Беше елабориран примерот на Данската кралска библиотека, која користи балансирана карта на резултати како инструмент за поврзаност на секојдневните активности на библиотеката со нејзините стратешки цели - усовршување во насока на дигитално-хибридна библиотека. На темата за партнерството и кооперацијата, се презентираше и развојот на меѓубиблиотечното позајмување во Германија. Тука меѓубиблиотечната соработка се одвива автоматизирано, благодарение на развиените регионални компјутерски мрежи, кои се сплотуваат во еден национален сервис за меѓубиблиотечно позајмување. На крај беше презентираан ФОРМИСТ - вебсајт наменет за француското говорно подрачје, во кој се опфатени сите информации за информатичкото образование во Франција.

Локална сесија: ИТАЛИЈАНСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ КОН ИДНИНАТА

Во рамките на овој дел од конференцијата беа презентирани новостите во Италија во однос на заштитата и конзервацијата на книжното наследство, како и Националниот библиографски сервис и неговата улога во ерата на дигитализацијата. Беше презентирана Централната национална библиотека во Рим со посебен акцент на нејзината соработка со останатите библиотеки во Италија.

Како завршница на Конференцијата се реализираше факултативна посета на Централната национална библиотека во Рим.

Марија Сејменова-Гичевска,
Народна и универзитетска библиотека
"Климент Охридски" - Скопје

Учеството на Конференцијата е реализирано благодарение на грантот доделен од страна на Меѓународното здружение на истражувачки библиотеки од Европа - ЛИБЕР и Европскиот фонд за библотечна соработка.

ИЗВЕШТАЈ

За присуството на **69.** Генерална конференција на Меѓународното здружение на библиотекарски асоцијации и институции (ИФЛА), насловена како **World Library and Information Congress**, одржана во Берлин, **1-8** август **2003** год.

Тема на 69. Генерална конференција на ИФЛА беше Библиотеката како портал: медиуми - информации - култура. Темата на Конференцијата беше симболизирана преку логото на Конгресот, стилизирана претстава на Бранденбуршката порта, односно библиотеките како портали на знаење, информации и култура.

На Конференцијата присуствуваа повеќе од 4 500 учесници од 133 земји од целиот свет.

Програма (избор од главните теми):

- Слободен достап до информации и слободата на изразувањето
- Информациски технологии
- Набавка и збогатување на збирките
- Електронски национални библиографии
- Образование и обука
- Заштита и конзервација

- Каталогизација
- Класификација и индексирање
- Меѓубиблиотечна позајмица и доставување документи
- Библиотечни услуги за хендикепирани лица
- Менаџмент и маркетинг
- Авторското право и мерки за заштита во дигиталното издаваштво
- Влијанието на антитероризмот во библиотечната легислатива
- Доживотното учење и библиотеките
- Национални библиотеки, статистика и евалуација
- Библиотеките и услугите во парламентите

Цел на присуството на Конференцијата е следење на содржините на Конференцијата преку секции, презентација на трудови, работилници, постери, изложби, посета на библиотеки и други активности што ја имаат истата идеја, промоција и подобрување на информациските услуги и библиотекарството.

Во рамките на Генералната конференција на ИФЛА се одржа и Конференцијата на директорите на националните библиотеки од целиот свет ЦДНЛ (Conference of Directors of National Libraries - CDNL), на која присуствуваа директорите од 125 библиотеки. Господинот Борко Зафировски ја претставуваше Народната и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски". На Конференцијата присуствуваше и Викторија Костоска, координатор за меѓународна соработка.

Конференцијата се одржа во просториите на Парламентот на СР Германија, а домаќин беше Елизабет Нигерман, директор на Националната библиотека на Германија. Беа изнесени интересни презентации и значајни проекти. Топ тема беше: Националните библиотеки и дигиталните бариери и улогата на националните библиотеки во надминувањето на проблемите во однос на слободата на пристапот до информациите и изразувањето и вештините за користење информации, Интернет и други технологии. Меѓу поинтересните претставени проекти беше: Меѓународна детска дигитална библиотека, проект финансиран од Националната фондација за наука на

САД. Главната идеја на овој проект е да овозможи пристап до детските книги за да помогне во меѓусебното запознавање на народите и нациите, да го поттикне читањето и да ја подобри писменоста кај децата и користењето на новите технологии.

Меѓу најзначајните презентации беа оние на претставникот на УНЕСКО, г. Абделазис Абид, виш програмски специјалист, во кои се истакна значењето на заштитата на дигиталното наследство и упатствата за заштитата на истото. Тоа е особено актуелно по нападите во Ирак, каде се уништени фондовите на многу библиотеки, архиви и музеи. Делегатите беа згрозени од страшните фотографии на разрушени библиотеки, архиви и нивните фондови претворени во пепел. Како заклучок од Конференцијата произлезе Резолуција, којашто ќе ги поттикне владите да помогнат во реставрирањето на библиотечната и информациската инфраструктура во Ирак.

На оваа Конференција беше соопштено дека е формирано партнерство меѓу ИФЛА и ЦДНЛ во врска со библиографските стандарди (IFLA-CDNL Alliance for Bibliographic Standards (ICABS) Draft Agreement), што е од особено значење за библиотекарската дејност. Стратешката цел на Партнерството е подобрување на меѓународната координација и поттикнување развој во главните области. Тоа ќе работи на зацврстување на соработката во 21. век. Со тоа обврските за раководењето со активностите во врска со Универзалната библиографска контрола и меѓународната МАРК-активност ги преземаат осум потписници на Договорот: Националната библиотека на Австралија, Конгресната библиотека, Британската библиотека, Холандската, Германската библиотека итн., а домаќин е Националната библиотека на Португалија.

За следната Конференција, којашто ќе се одржи во Осло, Норвешка, беа издвоени темите: надминување на дигиталните препреки, отворен пристап до културното наследство, соработка меѓу библиотеките, музеите и архивите, слободен пристап до информациите и слобода на изразувањето, давање услуги на корисниците и раководење со нив итн.

На активностите (работни состаноци и работилници) на Секцијата за класификација и предметно индексирање, на кои присуствуваше Сенка Наумовска, раководител на Секторот за комплетирање и обработка на библиотечен материјал, беа разгледани заклучоците од минатогодишната Конференција, одржана во Глазгов. Претседавач на Секцијата беше г-ѓа Пиа Лет, од Кралската библиотека на Шведска. С. Наумовска, како нов член на оваа Секција приготви информација за нашето искуство во

градењето на меѓународно достапни бази на податоци. Унифицираниот и стандардизиран приод во предметната обработка, особено значаен во актуелното електронско окружување е еден од предусловите за надминување на јазичните и културните бариери. Целосните презентации од оваа средба ќе бидат објавени во октомврискиот број на списанието на ИФЛА. Беа изнесени извештаите на работните групи за: Приготвување водач за повеќејазичен тезаурус; Предметен приод кон дигиталните библиотеки и електронските извори; Промени во правилата на каталошкиот опис; Стандардот УНИМАРК и библиографската контрола, УДК и омреженото окружување. Еден од заклучоците беше дека соодветна замена за терминот "класификација и индексирање" е терминот "предметен приод". Согласно на тоа се предложи и промена на името на Секцијата за класификација и индексирање во Секција за предметен приод. Беше предложено дека главна тема за следната година ќе биде Стандарди и водичи за предметниот приод.

Состаноците и работилниците на Секцијата за каталогизација, на кои присуствуваше Викторија Костоска, беа продолжение на состанокот на стручњаци и експерти за каталогизација, што се одржа во Франкфурт, на крајот на јули 2003 година. Претседавач беше Барбара Тилет од Националната библиотека на САД.

Целта на состанокот беше да се подобри можноста за добивање каталошки информации насекаде низ светот со промоција на стандарди за содржината на библиографските и авторските записи во библиотечните каталози. Тоа е всушност продолжение на целта на Меѓународната конференција за каталошки принципи од 1961 година, односно можност да се изработи нов Прирачник со каталошки принципи којшто ќе биде прилагоден на денешната каталогизација и ќе се користи во иднина, како и да се усогласат правилата за каталогизација, да се предложат основни правила што ќе бидат основа за Меѓународната каталогизација.

Секцијата го предводи развојот на различните стандарди и упатства во врска со библиографските прашања, како што се корпоративни определници, авторски записи, онлајн јавен каталог за пристап и стандарди за метаподатоци.

Работата беше поделена на 4 работни групи: за лични имиња, корпоративни тела, сериски публикации и за единствени наслови.

Работната група од НУБ "Св. Климент Охридски" работеше на разгледувањето на Париските принципи за каталогизација од 1961 и го

пополни прашалникот во кој требаше да се согледаат сличностите и разликите на правилата кои ги користи нашата Библиотека при описот на библиотечниот материјал.

Борко Зафировски, в.д. директор

Сенка Наумовска, раководител
на Секторот за комплетирање и обработка на библиотечен материјал

Викторија Костоска, координатор за меѓународна соработка

НУБ "Климент Охридски" - Скопје

ИЗВЕШТАЈ

од
Семинарот за обука
во рамките на проектот ПУЛМАН-ХТ
во Градската библиотека "Отон Жупанчич" во Љубљана,
5-12.4.2003 г.

Од 5.4.-11.4.2003 во Градската библиотека "Отон Жупанчич" во Љубљана се одржа Семинарот за обука во рамките на проектот ПУЛМАН-ХТ. Учесниците беа избрани врз основа на нивните апликации испратени во месецот јануари, а беа од повеќе земји:

1. Вельковиќ Соња - Градска библиотека Крушевац – Србија
2. Доми Етлева - Национална библиотека на Албанија – Албанија
3. Деменјук Николај - Градска библиотека за правни науки - Кишињев, Молдавија
4. Догонаева Елена - Национална библиотека на Република Карелија - Петрозаводск, Русија
5. Ивановиќ Иван - Градска библиотека "Радослав Љумовиќ" - Подгорица, Црна Гора

6. Лалевиќ Соња - Градска библиотека "Иво Вучковиќ" - Бар, Црна Гора
7. Пешевска Гордана - МУБ "Климент Охридски" - Битола, Македонија
8. Пинзари Људмила - Општинска библиотека "Б.П. Хаждеу" - Кишињев, Молдавија
9. Шамбевска Магдица - НУБ "Св. Климент Охридски" - Скопје

На семинарот се работеше по претходно подготвена програма, а формите за работа беа во вид на презентации, работилници, посети, присуство на одредени активности итн.

Она што најмногу оставаше впечаток е дека е насочена работата на библиотечниот кадар кон тоа да ги привлече корисниците во библиотеките. Првиот ден од Семинарот се одржуваше во новиот дел од библиотеката, т.н. Работничка библиотека, современо уреден. Најпрвин учесниците на семинарот ги претставија народните библиотеки во своите земји преку десетминутни презентации на видеобим (презентацијата на претставникот од НУБ е поместена на крајот од извештајов). Потоа следуваа презентациите на домаќините:

- Бреда Карун, заменичка на директорката на Градската библиотека "Отон Жупанчич" и координатор на проектот ПУЛМАН-ХТ:

1. Претставување на проектите ПУЛМАН и ПУЛМАН-ХТ
2. Мрежата на словенечките народни библиотеки
3. Информативната технологија во народните библиотеки, презентација на словенечкиот национален информативен систем КОБИСС

- Весна Тробец, шеф на Службата за развој со презентација на Народната библиотека "Отон Жупанчич".

Веќе вториот ден имавме практична работа преку работилница на тема: Информативни сервиси на локалната заедница во народните библиотеки. Бевме поделени во две групи, а претходно добивме упатства за работа. Требаше да се осмисли нова услуга во библиотеката, нов центар, нешто што ќе им биде од корист на граѓаните во локалната заедница, а и да биде доволно издржано за да се финансира од локалната самоуправа. И двете групи успешно ја завршија работата и потоа имаше презентација на

двата нови проекта: едниот беше наречен "Катче за тинејџери", а другиот беше наречен "Бесплатна правна помош", која ќе ја даваат студенти од Правен факултет; на тој начин студентите се подготвуваат за својата идна професија, а лицата што не можат да си дозволат адвокат или да платат за правен совет, го добиваат тоа бесплатно во библиотеката.

Маријан Шполјар, библиотекар-информатор од Народната библиотека "Отон Жупанчич" имаше две предавања: Социјалната (општествената) улога на народната библиотека и Размена на знаења. Размената на знаења е нова услуга што ја нудат народните библиотеки и е позната во светот. Во Словенија е проект на Министерството за образование, наука и спорт, на Центарот за образование на возрасни на Словенија, на медиумите и на народните библиотеки. Постои национална мрежа, преку која посредува библиотечниот кадар во размена на знаењата, вештините меѓу оние што сакаат да научат одредена вештина на пр., и оној што ја знае и сака да ја пренесе. Нивното мото е: Разменете го вашето знаење, не менувајте ги вашите соништа.

Посебно впечатлив е Информативниот центар за вработување, кој го води Лили Пахор и е во рамките на Народната библиотека "Отон Жупанчич". Преку овој центар корисниците добиваат информации за огласи за вработување, за разни бесплатни курсеви преку кои ќе добијат одредени знаења што ќе им помогнат да најдат полесно работа. Овој центар врши пребарувања за корисниците на Интернет за огласи за вработување во Словенија, па и надвор. Во Словенија освен веб-страницата на Заводот за вработување, има и други провајдери кои објавуваат огласи на луѓе што нудат и на луѓе што бараат работа. Сите овие информации и пребарувања библиотеката не ги наплаќа. На тој начин им помага на луѓето тогаш кога најмногу им треба помош.

Потоа ја посетивме и библиотеката што ја нарекуваат Колодвор, односно Железничка станица, зашто се наоѓа во самиот премин под железничката станица. Тоа е мала просторија во која се сместени петнаесет компјутери и мал фонд на прирачна литература, како речници, некои промотивни материјали за туристи, туристички водичи и сл. Идејата и намената да се отвори ваква неконвенционална библиотека дошла од таму што е ова многу прометно место во текот на денот, оттука поминуваат ученици, студенти, туристи. Тука им се нуди можност да користат Интернет, учениците да напишат домашна работа додека чекаат автобус или воз, туристите да испратат порака по електронска пошта до дома... Многу интересен беше и Младинскиот информативен центар, кој се наоѓа

на друга локација, во близина на две средни училишта, на неколку факултети, на НУК. Овој центар ги опфаќа Збирката за стрипови и хумористични книги, Катчето за Европската Унија, има сопствена читална, организира работилници за промовирање на читањето, посредува во помош при учење (на средношколците што имаат проблеми при совладување на некој предмет им помагаат студентите од завршните години). Многу беше интересно тоа што просторот каде беше сместена Збирката за стрипови беше неформално уреден, со огромни перници, со шарени полица, со места во вид на огласни табли каде што можат да ги истакнуваат тинејџерите своите направени стрипови итн. Во рамките на работата на овој оддел еднаш месечно се организира работилница за промовирање на читањето, на која се разговара за прочитани книги. Оваа активност е во функција на популаризирање на читањето и на библиотеките како места каде што ќе доаѓаат младите луѓе, затоа што според истражувањата направени за возрасната структура на корисниците на народните библиотеки, тинејџерите се со нај-мал процент на застапеност. За нас како учесници на семинарот беше организирана една таква работилница, на која разговаравме за книги што извршиле најголемо влијание во одреден период од нашиот живот. Беше многу пријатно да се присуствува на еден ваков настан, на една неформална средба во една многу топла атмосфера, со чај и колачи да се разговара за прочитаните сликовници, за првите лектури, за книгите што ти значеле во одреден период од животот. Ваквата форма на работа со тинејџерите се покажала како многу успешна и по направената анализа се покажало дека се зголемил нивниот број како корисници на библиотеката. Друг сличен проект за промовирање на читањето се работи во еден нов клон на Народната библиотека "Отон Жупанчич" во нова населба на Љубљана, каде што живеат претежно млади брачни парови со мали деца. Просторот е многу мал, така што не дозволува функционирање на класична библиотека со класични полица за книги и друг библиотечен материјал, но затоа работилниците што се организираат еднаш неделно се многу посетени. Ние присуствувавме на една ваква работилница, на која беше задоволство да се видат дечињата како претураат по книгите, ги разгледуваат, па бираат што да земат да им читаат дома. Целта на работилницата е да се промовира читањето кај децата, но и меѓу родителите. Децата доаѓаат во придружба на родителите, а на столчињата ги чекаат книгите. Потоа заедно со библиотекарот избираат книга за читање и тој гласно им ја чита на сите деца. На предлог на децата и секој родител чита по некоја кратка приказна или песничка.

Ова е само една од активностите на Детската библиотека (клон на Народната библиотека "Отон Жупанчич"), која е вклучена и во други проекти со Министерството за образование на Република Словенија: акција за доделување бецови на читатели за одреден број прочитани книги и децата просто се натпреваруваат меѓу себе во прочитани книги, Словенечки кни-жевен квиз, во кој се вклучени и училиштата и медиумите.

Во рамките на предавањата имавме и посебна презентација за работата со корисниците, за обука за користење на КОБИСС (апликативниот софтвер КОБИСС се користи во сите библиотеки во Република Словенија), за начините на информирање итн., во која се зборуваше за сите групи корисници.

Друго интересно предавање беше за начинот на набавка на библиотечен материјал. Мисијата на народните библиотеки се состои во неколку постулати:

- слободата да се учи е фундаментот на демократијата;

- мисијата на народната библиотека е да биде информативен центар, сервис на локалната заедница за да го заштити и да го охрабри слободното изразување на идеите, што е неопходно за информиран граѓанин;

- проучувањето на локалната заедница е неопходно за селектирање на материјалите за библиотеката.

Тргувајќи од овие основни принципи, во Народната библиотека "Отон Жупанчич", се прават анализи, преку кои се доаѓа до потребните податоци кога се врши набавка на библиотечен материјал. Најновата работа што ја вовеле, а се покажува како позитивно искуство е што сите вработени се вклучени во подготовката на предлози за набавка на библиотечен материјал. Со оглед дека се различни профили вработени во библиотеката, тоа е одлична можност да се следат сите области. Секој е задолжен да ја следи литературата од својата професија, да следи што се издава, што е најново, најбарано итн. и потоа да помогне да се изврши набавка на она што е квалитетно и барано.

Она што остава впечаток и има ефект и успех во библиотечното работење е тоа што е библиотечниот материјал на отворен достап до корисниците.

Друга новина што е воведена, а се покажала како добра практика е новиот начин на раководење со библиотеката. Работните места се променливи, може да се добие покачување на платата до 20%, ако се покажат резултати. Секој вработен, преку годишно интервју, има можност за средба со раководителот и со директорот, каде може да ги искаже своите размислувања, предлози, забелешки, незадоволства од својата работа и од работата на колегите. За секој вработен се води евиденција и секоја година се прават анализи, споредби, итн. и секој има можност да напредува и да биде пре-распределен на работно место според неговите способности, знаења и квалитети.

Последниот ден беше резервиран за желбите на учесниците на семинарот и секој можеше да престојува во онаа служба што му оставила најголем впечаток. Мојот избор беше Информативниот центар за вработување и Библиобусот. Со Библиобусот посетивме три селски населби, колку што имаа планирано во програмата за тој ден. Она што паѓаше в очи е дека културата на читање е на многу високо ниво, иако се работи за селски населби. Обработката на фондот (кој е посебен) е автоматизирана, додека издава-њето се работи на класичен начин.

Во рамките на семинаров беше предвидена и посета на Народна и универзитетна книжница, каде го посетивме Рефералниот центар. Потоа имавме кратка презентација на која ни беше презентираан дел од фондот на Збирката, кој е дигитализиран.

Овој семинар беше многу успешно организиран и реализиран. Можевме да видиме многу нови работи, конкретни начини како се решаваат одредени проблеми, добивме многу нови идеи за нови услуги и активности во нашите народни библиотеки, а најважно од сО видовме како беспрекорно функционира еден тим и како постигнува резултати.

Магдица Шамбевска
член на националниот тим
за ПУЛМАН-ХТ во Македонија

Оддел за матична дејност и развој
НУБ "Климент Охридски" - Скопје

ИЗВЕШТАЈ

за учеството и работата на Семинарот за обука
од проектот ПУЛМАН-ХТ - Верија, Грција

Оваа година имав голема чест и задоволство да присуствувам на Семинарот за обука на проектот ПУЛМАН-ХТ во Верија. На овој семинар учествуваа девет претставници од неколку земји: Македонија, Албанија, Молдавија, Русија и Турција. На овој семинар посебен акцент беше ставен на значењето и функционирањето на народните библиотеки како главни носители на библио-течната дејност, на современиот начин на работа со корисници со воведување на новата технологија.

Предавањата на овој семинар ги одржувавме во народната библиотека во Верија, а предавачи беа стручни и компетентни лица во библио-течната дејност од повеќе градови во Грција (Атина, Солун и др.). Првиот ден од семинарот беше предвиден за прошетка низ градот, посета на Вергина и посета на Централната народна библиотека во Верија. Вовед во програмата за работата на семинарот имавме од господинот Јанис Трохопулос, директор на библиотеката и проект-менаџер на ПУЛМАН за Грција. На сите учесници библиотеката ни остави голем впечаток затоа што во целост ги исполнуваше сите стандарди на модерно опремена зграда, со функционално уреден простор и со добро екипиран тим за работа. Компјутерски опремена, автоматизирана, со богати колекции книги, цеде-ромови и музички колекции, таа во целост можеше да одговори на современите барања на корисниците.

Вториот ден (понеделник, 14. април) имавме предавање на тема: Услугите во народните библиотеки на веб-страниците кај госпоѓа Раниа

Сиатри. На ова предавање се запознавме со евалуацијата на веб-страниците во најразлични библиотеки, фокусирани на потребите за корисниците, за новата улога на библиотекарот во новата информациска ера, а стана збор и за дизајнирањето на веб-страниците со примена на менаџмент и маркетинг.

Третиот ден (вторник, 15. април) имаше предавања за помошниот каталог во академските библиотеки и промоција на културата со предавачите: Ана Фраку и Филипос Коловос. На ова предавање имавме можност да се запознаеме со автоматизацијата на грчките библиотеки во периодот од 1997 до 1999 година, за најразличниот пристап до информации (печатен, аудиовизуелен, дигитален), кој треба да биде без никаква дискриминација, единствен за сите членови на заедницата.

Стана збор и за целите на О.П.И.Т. односно Проектот за креирање на единствен каталог за академските библиотеки, како и за проучување на можноста за централизирана обука за академските библиотекарите. Се запознавме и со пилот-проектот за поврзување на периодични публикации на полето на физиката, хемијата и компјутерската наука во три библиотеки, како и со проектот за слепи и делумно слепи лица кои живеат во Солун и ги користат услугите во библиотеката.

Другото предавање беше на тема: Новите библиотечни услуги за деца и младинци - резултати од проектот CHILIAS и VERITU кај предавачот Александра Папазоглу. На ова предавање бевме запознаени со проектот што го финансира Европската заедница, а неговата цел е развивањето на новите форми и услуги во виртуелните библиотеки, кои ќе им помогнат на младите луѓе да дојдат побрзо до бараните информации.

Потоа беше остварена посета на универзитетската библиотека Македонија и на библиотеката во Институтот Гете во Солун, каде ни одржа предавање г-ѓа Уте Петракис - директорка на библиотеката. Четвртиот ден од семинарот (среда, 16. април) имавме предавање на тема: Реструктурирање на специјалната библиотека, а предавач ни беше г-ѓа Афродити Малиари - библиотекар во Европскиот центар за комуникации, информации и култура. Попладнето имавме предавање за електронските услуги и музички колекции кај Мариана Анастасион - музиколог и веб-администратор во музичката библиотека Лилиан Водури, која не запозна со електронските услуги во музичките библиотеки во Европа и САД, за специјалните електронски услуги, стандарди, технологии, статус, кадар и сл.

Завршниот дел од Семинарот беше проследен со евалуација и заклучок на програмата и сите учесници пополнивме анкетни прашалници за нашите впечатоци и забелешки. Општ заклучок од сите учесници беше дека беше семинарот одлично организиран. Домаќините т.е. тимот на г. Јанис Трохопулос ни беше секогаш на располагање како во работниот така и во социјалниот дел од програмата. Мој впечаток е дека сите учесници поне-совме и разменивме големи искуства за нашата работа, кои секако секој во свој домен ќе ги примени и во практика во нашите библиотеки. Во перспектива сметам дека треба што почесто да се организираат вакви семинари (работилници) на интернационално ниво со цел библиотечните работници професионално да се усовршат и да се доближат до позитивните и напредните идеи и придобивки на високоразвиените демократски средини.

м-р Наде Караџоска, виш библиотекар
Народна библиотека
"Борка Талески" - Прилеп

ИЗВЕШТАЈ

за учеството на еднодневните менторски активности
организирани во Верија, Грција, на **18. април 2003,**
во рамките на проектот ПУЛМАН-ХТ

Во рамките на проектот ПУЛМАН-ХТ на 18. април 2003 г. во просториите на Централната градска библиотека во Верија, Грција, беа организирани едно-дневни менторски активности на кои присуствуваа 7 учесници од повеќе држави на Југоисточна Европа: Турција, Молдавија, Македонија и Албанија. Всушност, идејата на овие активности беше меѓусебно запознавање на членовите и размена на меѓусебни искуства, како почеток за понатамошна активна соработка.

Најпрвин г. Јанис Трохопулос ја претстави Градската библиотека. Зградата во која е сместена Библиотеката е релативно нова градба, изградена во 1999 г. Интересно е да се забележи дека е побарана помош за нејзината изградба од странски експерти, со цел да се добие што попријатна средина за корисниците и што пофункционален работен простор за вработените. Во Библиотеката се вработени двестина лица, при што сите библиотекарски се обучени да ги вршат сите библиотекарски процеси. Библиотеката содржи околу 200.000 книги, 12.000 периодични публикации, над 12.000 видеоматеријал. Библиотечниот материјал е на слободен достап, подреден по области, според Дјуиевата децимална класификација. Помалку користениот материјал се чува во магацинските простори што се наоѓаат во подземните катови на зградата, а материјалот кој често се користи се наоѓа на слободен достап на рафтовите во фоајето и првиот кат на библиотеката. Библиотеката има просторија со повеќе компјутери за потребите на корисниците, како и посебна читална. Во

фоајето постои и посебно уредено катче за најмладите корисници. Во подрумските простории се наоѓа и просторија во која е сместена соодветната компјутерска опрема: два сервери (еден како веб и мејл сервер, а вториот како сервер на кој се наоѓа базата на податоци на библиотеката), гене-раторот за критичен напон и хаб. Тука привремено се наоѓа и збирката на стар и редок библиотечен материјал. На најгорниот кат се наоѓа салата опремена за одржување на разни семинари, презентации и други настани, иако и самото фоаје на Библиотеката е погодно и често се користи за разни културни настани.

По кратка пауза, во салата ни беше презентираан веб-сајтот на Библиотеката, беше прикажан софтверот кој го користат за автоматска обработка на библиотечниот материјал, начинот на користење на автоматизираните каталог, како и улогата на Интранетот во организацијата на секојдневната работа во Библиотеката. Потоа следеше кратко претставување на учесниците на менторската активност и меѓусебна дискусија. Секој од учесниците накусо ја претстави својата библиотека и нејзините активности. Се дискутираше за тоа дали и колку се автоматизирани библиотечните процеси, дали и кои библиотечни програми се употребуваат, дали имаат во библиотеките пристап за Интернет и дали користат Интернет, кои се потребите што се јавуваат во библиотеките, колку се отворени т.е. затворени за корисниците, со кои проблеми се сретнуваат, за плановите во иднина.

По ручекот, ни беше покажан библиобусот на Библиотеката. Потоа, во просториите на Библиотеката ни го прикажаа начинот на заштита на фондот од кражба и соодветните апарати кои ги поседуваат за такви случаи. Ни го објаснија процесот на обработка на библиотечниот материјал, како се врши позајмувањето на библиотечниот материјал на корисниците и зачленувањето на истите во библиотеката.

На крајот се поведе кратка дискусија за успешноста на овие активности, колку тие овозможува да се согледаат заедничките проблеми, колку овозможува да се согледаат правците за натамошни активности, како и да се добијат нови идеи во секојдневното работење.

Може да се каже дека организирањето на овие еднодневни менторски активности, иако краткотрајни, овозможи да се стекнат и разменат нови искуства со колегите од библиотеките од повеќе европски држави. Можноста да видите како функционира една народна библиотека и да се запознаете со нејзините искуства, секако овозможува лично

збогатување со нови согледувања, информации и идеи за подобрување и осовременување на активностите во сопствената библиотека.

Подготвила,
Жаклина Ѓалевска
Служба за АОП
НУБ "Климент Охридски" - Скопје

РАЗВОЈ НА ИНТЕГРИРАН БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИСКИ СИСТЕМ (искуства од престојот во Данска)

Во рамките на Програмата за развој ФАРЕ егзистира проектот ТЕМПУС, чија сфера на интерес меѓу другото е развојот на интегриран библиотечно-информациски систем и развојот на научната дисциплина библиотекарство во целост. И покрај парадоксите со кои се судира библиотекарството во наши услови, таму од каде доаѓаат овие искуства, за него можеме да зборуваме исклучиво како за независна научна дисциплина. Станува збор за искуства стекнати при престојот во Данска во врска со степенот на развој и начинот на организација на библиотекарството, но пред се за третманот на библиотеките и библиотекарството како дејност и наука во данското општество. Целта на овој престој би била исполнета ако побудат овие пренесени искуства интерес кај библиотекарите во Република Македонија, ако поттикнат на размислување и ако родат идеја, како, сразмерно на нашите можности, во нашиот библиотечно-информациски систем, да се вгради дел од овие искуства.

Нашиот образовен систем не располага ниту со соодветно средно училиште за библиотекарите, ниту со каква било високообразовна институција за библиотекарство. Ваквите размислувања кај нас се застанати во фаза на проект за формирање на Катедра за библиотекарство при Филолошкиот факултет. Она што како позитивно искуство произлезе од престојот во Данска е високото вреднување на библиотекарството. Тоа е издигнато на ниво на високо образование преку работата на "Кралското училиште за библиотечни и информациски студии", кое во 1997 година се здобило со потполн универзитетски статус, откако поминало низ

десетгодишна опсервација од страна на соодветни државни и меѓународни институции. Во основните принципи на работа на училиштето не се направени некои револуционерни промени во однос на програмата за студии, туку се направени само некои промени во организацијата и начинот на спроведувањето на наставата според бараните критериуми за високообразовни институции. Завршениот студент во ова училиште добива универзитетска диплома употреблива во многу домени на данското општество. Истовремено се гради заеднички нордиски образовен систем за библиотечно-информациски науки чиј центар е лоциран во ова училиште, што значи дека студентите што завршиле овде имаат еднакви можности за вработување во сите скандинавски земји.

Ова училиште организира редовни студии во траење од 3 години и една година постдипломски студии. Во рамки на редовните студии постојат 3 насоки кои настанале со неговата реорганизација:

- Оддел за информациски студии,
- Оддел за култура, политика и медиумски студии и
- Оддел за библиотекарски менаџмент.

Со завршување на додипломските студии се добива диплома за дипломиран библиотекар, а со завршување на постдипломските студии се добива диплома за раководител на библиотечно-информациски студии или библиотекар-истражувач. Со ваквата диплома се добиваат најшироки можности за вработување во сите сфери на данското општество, особено во информациско-истражувачките дејности. Во рамки на државната политика за вработување се прават редовни статистики кои укажуваат на тоа дека нај-брзо се вработуваат завршените студенти од овој факултет.

За потврда на овој факт доволно е следното сознание: секоја издавачка куќа е должна да вработи библиотекар излезен од ова училиште бидејќи тука, во самите издавачки куќи се изработува ЦИП-записот, кој потоа го презема Библиографскиот институт и го доработува за потребите на Данската национална библиографија и Данската национална нормативна библиотека (Danish National Authority Library), која го врши целокупниот надзор над библиотечната дејност на ниво на држава, и на крајот го преземаат и сите библиотеки во државата бидејќи се поврзани во единствениот БИС преку базата ДанБиб (DanBib), она што кај нас значи базата КОБИСС.

Секоја година на овој факултет се запишуваат 260-270 студенти и 40-60 постдипломци. Наставата ја спроведуваат 70 редовни професори со полно работно време во соработка со универзитетот во Оденсе во јужна Данска. Вака организираниот образовен систем во библиотекарството е претпоставка од која поаѓа целиот натамошен развој на науката за библиотекарството.

Она што беше во фокусот на моето интересирање при престојот во Данска се однесува на Данската национална библиографија, во чие создавање индиректно се вклучени повеќе институции.

Данската национална нормативна библиотека е првата алка во овој синџир. Таа, и покрај своето име, воопшто не е библиотека. Тоа е државна институција која значи мост меѓу библиотекарството како општествен сегмент од една страна, и државата претставена преку Министерството за култура, под чии ингеренции е библиотекарството, од друга страна. Оваа институција покрај другото е задолжена за следење, ревидирање и за примена на библиотечните стандарди, како и за надзор врз работата на подредените институции: Библиографскиот институт, библиотечниот сегмент во издавачките куќи и библиотеките, во однос на примената на стандардите и насоките за работа дадени од неа. Фактот што изработката на националната библиографија почнува од примената на стандардите е доказ за големото значење на оваа институција. Библиотечните стандарди имаат своја прва примена уште во издавачките куќи каде се изработува ЦИП-записот непосредно пред печатење на публикациите и се внесува во централната електронска мрежа ДанБиб. На овој начин корисникот има достап до информацијата веќе во моментот на печатење на истата.

Издавачот има законска обврска примерок од публикацијата во рок од една недела од печатењето да достави до Библиографскиот институт, а останатите задолжителни примероци да ги достави до депозитните библиотеки. Во текот на следната недела Библиографскиот институт е должен да изработи неделна библиографија и како готова публикација (за монографски публикации во електронска и печатена, а за аналитиката од списанија и весници и за некнижниот материјал поради обемот само во електронска форма) да ја достави до Националната нормативна библиотека и до Министерството за култура, кое го финансира проектот Национална библиографија. За монографските публикации, покрај неделната, се изработуваат тримесечна и годишна библиографија, а се подготвуваат за 10 до 14 дена од истекот на периодот за кој се однесува библиографијата.

Библиографскиот институт ги презема и ги редактира записите направени во издавачките куќи и се грижи за се што е потребно за навремено и квалитетно излегување на Националната библиографија. Библиографскиот институт во Данска е приватна институција, единствена од ваков вид во Европа, но Владата ја има прифатено поради исклучителната професионалност во работата. Се наоѓа во Балеруп кој е оддалечен 30 км од Копенхаген и функционира сосема независно. Библиографскиот институт има изградено сопствен софтвер "Micro Mastro", кој е поврзан со централниот систем ДанБиб.

На прв поглед, вака раздробените библиотечни дејности изгледаат хаотично, но восхитува извонредната функционална поврзаност на целокупниот автоматизиран библиотечен систем. Во Данска истовремено функционираат 10 различни библиотечни софтвери од кои само два се од данско производство (еден од нив е Micro Mastro), а останатите се откупени, прилагодени и распоредени на следниот начин:

- еден шведски и еден норвешки софтвер се употребуваат во училишните и во локалните библиотеки;

- израелскиот АЛЕФ (ALEPH) се употребува во поголемите (т.н. јав-ни библиотеки);

- во високошколските библиотеки се употребува софтверот Nortame-rican;

- вториот софтвер од данско производство наречен REX се употребува во Данската кралска библиотека итн.

Сите овие независни софтвери се компатибилни и приклучени на един-ствениот ДанБиб, така што функционираат како целина во смисла на достапност на информациите.

Овде е клучот на прашањето што е за нас од најголем интерес, а тоа е нормативната датотека на имиња на автори и корпоративни тела, т.н. (authority file). Тоа е неопходен, почетен сегмент на вистинското, современо и високопрофесионално библиотекарство. Токму поради сериозноста на овој дел од библиотекарството, изработката на нормативната датотека на автори и корпоративни тела во Данска е дадена во надлежност на Националната нормативна библиотека. Оваа датотека е неопходна за утврдување на идентитетот и оригиналната форма на имињата на авторите и корпоративните тела, без оглед на формата во која

се среќаваат во публикацијата. Тоа е мрежесто разгранета информација, која поаѓа од вистинската (оригинална форма) на името на авторот или корпоративното тело (тоа е прво ниво на информацијата) и води до сите можни форми во кои се среќаваат во публикациите (второ ниво на информацијата). При тоа можно е да се види краткиот т.н. meta data запис на секоја публикација (трето ниво на информацијата). Во изградба е четвртото ниво на информацијата кое би значело локациски податок, односно во која библиотека во државата се наоѓа публикацијата побарана по некој од клучевите за пребарување. Она што нај-многу фасцинира во оваа датотека е можноста за двонасочност на пребарувањето, што значи дека може да се тргне од која било позната форма на името и да се стигне до оригиналната. На тој начин, грешките и долготрајните неуспешни пребарувања се практично невозможни.

Кога сево ова ќе се поврзе во една целина, неодминливо е чувството дека е целата држава Данска всушност една голема библиотека во која информациите непречено циркулираат до најоддалечените делови.

Дел од овие искуства веројатно би можеле да бидат применливи и во наши услови, за што основен услов е пред се поинаков однос на државата кон библиотекарството во смисла на негово валоризирање и финансирање, но исто така битен е односот на самиот библиотекарски кадар кон одбраната професија и желбата таа постојано да се иновира и подига за степен повеќе.

Весна Арсова, виш библиотекар
НУБ "Климент Охридски" - Скопје

**НАРОДНАТА БИБЛИОТЕКА "ГРИГОР ПРЛИЧЕВ"
ДОМАЌИН НА ЧЕТВРТИОТ РЕПУБЛИЧКИ НАТПРЕВАР
"МЛАДИ БИБЛИОТЕКАРИ"**

Годинава Народната библиотека "Григор Прличев" - Охрид беше домаќин на Четвртиот републички натпревар "Млади библиотекари" - Охрид 2003. Воедно таа, според Правилникот организира општински натпревар "Млади библиотекари", на кој учествуваа учениците од основното образование - членови на секцијата "Млади библиотекари" при народната библиотека. На натпреварот зедоа учество 15 натпреварувачи од основните училишта во Охрид. Првото место го освои Ивана Лилик од ОУ "Григор Прличев" од Охрид, која истовремено се стекна со право да учествува на Републичкиот натпревар, како претставник на Народната библиотека "Григор Прличев" во Охрид.

**Краток приказ на состојбите на Народната библиотека "Григор
Прличев" - Охрид**

Народната библиотека "Григор Прличев" - Охрид е најстара културна институција на подрачјето на општината Охрид, формирана 1945 г., со почетен фонд од 842 книги. Дејноста на Народната библиотека "Григор Прличев" - Охрид се надоврзува на богатата книжевна и библиотекарска традиција на градот на УНЕСКО - Охрид, каде е основана првата манастирска библиотека на почвата на Македонија од познатиот просветител свети Климент Охридски, по чии стапки продолжил и патронот на библиотеката - великанот на Охрид од залезот на вториот милениум и втор Омир - Григор Прличев.

Народната библиотека "Григор Прличев" - Охрид е сместена во ненаменски објект на брегот на Охридското Езеро во централното градско под-рачје, на вкупна површина од над 550 м2.

Зградата е стара и дотраена и не само што не овозможува функционално остварување на технолошкиот процес на библиотечното работење, туку претставува пречка за развој и на активностите од доменот на проширената дејност на оваа културно-образовна институција, како што се организирањето на разни културни манифестации за популаризација на книгата, потоа форми за едукација на корисниците за користење на извори на информации, работата со најмладите корисници и сл.

Главен недостаток на зградата во кој е сместена библиотеката е што не овозможува да се одвива користењето на фондовите во читални, посебно за возрасни, посебно за деца, а тоа има одраз и врз вкупниот број на корисници на библиотеката, а и врз квалитетот на услугите што ги нуди библиотеката.

Решавањето на просторното прашање на библиотеката е едно од нај-приоритетните прашања на градот Охрид, особено поради неговото место и улога во цивилизацискиот развој на македонскиот народ и статусот на град на УНЕСКО.

Годишно библиотеката бележи по околу 2000 редовни корисници од вкупно 54.000 жители на градот Охрид. Во оваа културно-образовна институција има десет вработени, од кои дури седум се со високо образование, а двајца од нив се стекнале и со стручно библиотекарско звање - виш библиотекар. Вкупниот фонд изнесува 93.000 библиотечни единици монографски публикации, весници и списанија.

Дејноста се одвива преку неколку оддели: за информативно-позајмна дејност; оддел за деца; оддел за матична дејност, развој на библиотекар-ството и популаризација на книгата; роднокрајно одделение; и општи служ-би. Во рамките на библиотеката е востановена Прличева одаја, во чест на патронот Григор Прличев.

Покрај примарните активности, како што се работа со читатели, планирана набавка и обнова на библиотечните фондови, популаризација и афирмација на културното и научното творештво преку разни поводни манифестации (промоции на нови изданија, средби со поети и со писатели, изложби на книги, документи, фотографии, графики, цртежи, плакати и сл.), Библиотеката е организатор и на разни предавања, уметнички вечери

со камерни музички изведби и други културни манифестации. Исто така, во нејзини рамки работи и литературен клуб "Прличев", клуб на читатели и на библиотекарите, а библиотеката развива и сопствена издавачка дејност, преку повремено издавање билтен и други изданија.

Почетоците на чествувањето за Прличев во библиотеката датираат од 1952 година, прво како "Прослава за Прличев", потоа "Прличева вечер" и подоцна прераснува во "Прличевите беседи", кои се одржуваат секоја година на денот на смртта на поетот - 6 февруари. "Прличевите беседи" се традиционална културна манифестација во знак на почит и благодарност кон нај-истакнатиот македонски деец, поет, учител и преродбеник од 19. век, Григор Прличев.

Народната библиотека соработува со разни сродни културно-образовни организации и институции од владина и невладина провениенција. Во рамките на таа соработка реализирани се: предавања на тема "Мултикултурна комуникација" од проф. д-р Годфри Франклин од Универзитетот во Западна Флорида - САД и "Жените од Африка" од Елизабет Лили Бутман Банколе, професор и писател од Берлин - Германија.

Во текот на 2003 година е промовирана Прличевата спомен-одаја во која реализираше Библиотеката презентација на автори и промоции на нови наслови, изложби на книги, фотографски и други материјали. Овие манифестации се реализирани во рамките на програмата за одбележување на големите јубилеи 100 години Македонска државност и 100 години Илинден. Исто така, организирани се средби со писатели и промоции на нивните нај-нови дела: "Озрачување на стварноста" на Трајан Петровски, "Црно цвеќе" и "Го открив атентаторот" на Вера Бужаровска, "Мангал" на Исмаил Бозкурт, "Црвениот трендафил" и "За тебе" на Евда Поповска.

Драгица Силјаноска, директор
на Народната библиотека
"Григор Прличев" - Охрид

З А П И С Н И К
од Четвртиот републички натпревар
"Млади библиотекари"

На 24.10.2003 година во просториите на Народната библиотека "Григор Прличев" - Охрид се одржа Четвртиот републички натпревар на членовите на секциите и клубовите Млади библиотекари при народните библиотеки на Република Македонија.

На натпреварот учествуваа 22 (дваесет и двајца) натпреварувачи, победници на општинските натпревари Млади библиотекари организирани од народните библиотеки, коишто беа одржани во текот на месецот октомври 2003 година.

За регуларноста на натпреварот се грижеше Комисија во состав:

1. Верица Петровска - НУБ "Климент Охридски" - Скопје,
2. Маринела Јовановиќ - Народна библиотека "Григор Прличев" - Охрид и
3. Благој Николов - МУБ "Св. Климент Охридски" - Битола.

Записникот го водеше Магдица Шамбевска (секретар на БДМ).

Натпреварот беше анонимен. Секој натпреварувач, пред почетокот на посебен образец ги напиша своите генералии и шифрата под која ќе се натпреварува. Потоа, самите натпреварувачи ги ставија обрасците во плико-ви, ги залепија и истите беа отворени откако беа прегледани прашалниците и беше утврден редоследот на победниците на натпреварот.

Според покажаните резултати, Комисијата констатира:

Првото место го делат двајца натпреварувачи:

1. Илина Стоилковска VIII одд. од ОУ "Браќа Миладиновци", претставник на Народната библиотека "Тане Георгиевски" од Куманово со освоени 175 бодови. Натпреварувачот се натпреваруваше под шифрата 45462.

2. Милка Ичоќаева VIII одд. од ОУ "Видое Подгорец", претставник на Народната библиотека "Благоја Јанков Мучето" од Струмица со освоени 175 бодови. Натпреварувачот се натпреваруваше под шифрата Стрелец.

Второто место го освои Евица Атанасова VIII одд. од ОУ "Страшо Пинџур", претставник на Народната библиотека "Страшо Пинџур" од Неготино со освоени 170 бодови. Натпреварувачот се натпреваруваше под шифрата Ливерпул.

Третото место го делат двајца натпреварувачи:

1. Сања Давидовиќ VIII одд. од ОУ "Лазо Трповски", претставник на Народната библиотека "Браќа Миладиновци" од Скопје со освоени 160 бодови. Натпреварувачот се натпреваруваше под шифрата Две срца.

2. Сања Димитрова VIII одд. од ОУ "Тоде Хаџи Тефов", претставник на Народната библиотека "Феткин" од Кавадарци со освоени 160 бодови. Натпреварувачот се натпреваруваше под шифрата 251189.

Од Комисијата

Охрид, 24.10.2003 год.

IN MEMORIAM

ДИМИТАР СОЛЕВ, БАРД ШТО НЕ ПОЧНА,
ТУКУ ЗАВРШИ НА СЕДМИОТ КОЛОСЕК

Дами и господа, почитувани членови на семејството на Димитар Солев, негови пријатели и колеги. Во ваков момент кога се простуваме со бардови на нашата современа култура и уметност може да цитираме дека од поодамна, како што гасне дел од средната генерација на современите двигатели на македонската култура, „животот и смртта“ се ставаат во наводници. Претставувајќи ги чув-ствата и почитта на вработените во Народната и универзитетска библиотека „Климент Охридски“, ја исказувам нашата тага и жал за загубата на Солев, но дозволете, не само како кон еден поранешен директор, ами како однос кон почи-туван автор, интелектуалец и маркантна појава во целовитоста на современата култура на македонското општество, а со тоа и гордост на духовниот трезор - Народната библиотека.

„Почна посилно да свети. Рече Она.
Таков е секој крај. Рече Он.
Кога се љуби. И животот и смртта.“

Личноста, творештвото и животниот пат на Димитар, Диме Солев, не дозволуваат ни во овој момент конечна или фактографска заокруженост, всушност формалистичка конечност. Се работи за ум и дух на посебна, несекојдневна појава во модерниот блесок на нашите премрежиња, каде што не бевте премногу, Вие неговите пријатели и колеги, ама силно ја прифативте и ја повлековите суштинската енергија на оваа култура. Денес може да се тврди, со аргументи и споредби, го добивте во неверојатно кус рок. Нашата литература, творештвото и културата во целост и во уште едно грозно време не сочуваа, најмалку еднакви, а во многу нешта горди, на пример со соседите.

Димитар Солев, автор на „Дрен“, „Моно Самоников“, „Зима на слобо-дата“, „Бамји“, длабокиот мудрец на премолчувањето и спокојниот воин на дневната и космичка спокојност, остави белези за кои ќе вреди пошироко да се расправа. За оваа пригода само кусо аргументирање: човекот што почна со уредување во „Разгледни“, или драмската редакција на Телевизија Скопје (МТВ), потоа директор во еден од важните осовременувачки периоди на таа атрактивна електронска дејност, привлечен и моќен центар, како личност, за забрвтаното „цело Скопје“, кое се стремеше да биде барем во пошироко дружење со Солев, да се раскажува за симпозиумите, духовните дружења со него, преку не сосем спокојното преминување за прв човек на Народната и универзитетска библиотека, во почетокот на една „нова“ општествена и лична слобода, до иронијата на „седмиот, или како се нарекуваше, колосек“ - бараките спроти некогашната же-лезничка станица. Тие беа резервирани за владини и републички советници до кои дури и поштата за пензионерски решенија бавно стигаше. Не велам нехумано, но за Диме навредувачко.

Цветаева на Рилке во „Новогодишна“: „Животот и смртта на поодамна ги ставам во наводници. Како очигледно празни сплетки“. Потоа ќе рече: „Животот и смртта ги изговорувам со насмев. Притаен...“

Ми доаѓаат овие сеќавања заради високата лична почит кон Димитар Солев, тивкиот поет на мудроото и непрактично живеење. Пркосот на титулите или игнораторот на моќта и алчноста. Уметничкиот, во еден период, принцот на високодуховната боемија, а потоа полека, полека, без обвинувања, жалења или пакости, што повремено како шуга го обзема

неговиот еснаф, се повлекуваше пред предизвикот на малограѓанската глупост, пред силата на дрскоста.

Дали беше и дали е тоа Диме Солев? Голем прашалник. Тој така и оста-нува да живее со и во нас. Во таа смисла Народната и универзитетска библиотека ќе преземе дел до можните иницијативи за разгледување и толкување на делови од неговото творештво, но мислам, ќе имаме смелост тоа да го сториме отворено, стручно и критички, но и како почеток на едно општествено секцирање на окол-ностите во нашите животи. Директно речено животот како предизвик на нашите творечки, духовни големини. Луѓето што го одбележаа векот а генерациски не почувствувавме граници.

За Димитар Солев има толку да се каже, што човек ќе бега во молчење. Можеби прекрасниот раскажувач, смелиот воин на „Дрен“, интелегентниот хоризонт на современата содржина, умееше да молчи. Некоја чудна неоптоварена мерка на специфична, ретка природа, означена како Диме Солев.

„Со тебе да се заврши, со тебе да започне.
Преку масата, за око непрегледна,
Ќе наздравам со тебе, чукнувајќи тивко,
Стакло со стакло
Солев, остануваш длабоко почитуван. Слава ти“.

Борко Зафировски, директор
на НУБ „Климент Охридски“ - Скопје

МАНИФЕСТ НА ИФЛА ЗА УЧИЛИШНИТЕ БИБЛИОТЕКИ

Училишната библиотека обезбедува информации и идеи што се фундаментални за успешно функционирање на денешното општество, кое се повеќе се базира на информации и знаења.

Училишната библиотека се грижи да се стекнат учениците со вештини за доживотно учење, ја развива нивната имагинација и ги оспособува да станат одговорни граѓани.

Задача на училишната библиотека

Училишната библиотека обезбедува услови за учење, книги и други извори што им овозможуваат на сите членови на училишната заедница да станат критички мислители и ефективни корисници на информации во сите форми и медиуми, со врски до пошироката библиотечна и информативна мрежа според принципите на Манифестот на УНЕСКО за народните библиотеки.

Библиотечниот персонал го помага користењето на книги и други информативни извори, од белетристички до документарни, од печатени до електронски материјали, како на самото место така и на оддалеченост. Материјалите треба да ги дополнуваат и збогатуваат учебниците, прирачниците и методологиите.

Се покажа дека кога работат заедно библиотекарите и наставниот кадар, учениците се здобиваат со повисоки способности за описменување, читање, учење, решавање на проблеми, информирање и вештини за технолошко комуницирање.

Услугите на училишните библиотеки мора да бидат еднакви за сите членови на училишната заедница без обзир на возраст, раса, пол, религија, националност, Јазик, професионален и социјален статус. Училишната библиотека мора да обезбедува услуги и материјали за оние што не се способни да ги користат класичните библиотечни услуги и материјали. Достапот до услугите и фондовите мора да се базира на Универзалната декларација за човековите права и слобода на Обединетите нации и не смее да биде предмет на каква било форма на идеолошка, политичка или религиозна цензура или на комерцијални притисоци.

Правила за набавка и вмрежување

Училишната библиотека е неопходна за секојдневната долгорочна стратегија за описменување, образование, обезбедување на информации, економски, социјален и културен развој. Бидејќи е одговорност на локалните, регионалните и националните власти, таа мора да се потпира на специфични закони и политика. Таа мора да има соодветно и постојано финансирање за обучен персонал, материјали, технологии и објекти и нејзините услуги мора да се бесплатни.

Училишната библиотека мора да е дел од локалната, регионалната и од националната информативна мрежа.

Ако ги дели училишната библиотека просториите или средствата или и двете со друг тип библиотека, на пример со народна библиотека, мора да се признаат и почитуваат нејзините специфични задачи.

Цели на училишната библиотека

Училишната библиотека е интегрален дел на образовниот процес. Цел на училишната библиотека и основно за развојот на писменоста, информативната писменост, предавањето, учењето и културата е следново:

- помагање и поттикнување на образовните цели како што се дадени во програмата и планот на училиштето;

- создавање и одржување навики за читање и уживање во читањето и учењето и користење на библиотеки преку целиот живот;

- нудење можности за креирање и користење на информации за знаења, разбирање, размислување и уживање;

- помагање на сите ученици во учењето и создавање вештини за оценување и користење на информации без обзир на формата, форматот или медиумот, вклучувајќи ја и осетливоста на начините на комуникација во заедницата;

- обезбедување достап до локалните, регионалните, националните и глобалните извори и можности што поттикнуваат кај корисниците на различни идеи, искуства и мислења;

- организирање активности што ја помагаат културната и социјална свест и чувствителност;

- работа со учениците, наставниците, административниот персонал и со родителите за постигнување на целите на училиштето;

- прокламирање на концептот дека се интелектуалната слобода и достапот до информации важни за ефективно и одговорно граѓанство и негово учество во демократијата;

- промовирање на читањето, изворите и услугите на училишната библиотека на целата училишна заедница и надвор од неа.

Училишната библиотека ги исполнува овие функции со развивање стратегии и служби, избор и набавка на материјали, обезбедување на физички и интелектуален достап до соодветни извори на информации, обезбедување објекти за обука и вработување на обучен кадар.

Персонал

Училишниот библиотекар е професионално квалификуван член на персоналот одговорен за планирање и раководење со библиотеката, по можност помогнат од соодветен персонал, кој работи заедно со сите

членови на училишната заедница и соработува со народната библиотека и со други установи.

Улогата на училишните библиотекарски варира според финансиските можности, наставниот план и методите на предавање во училиштата во зависност од финансиската состојба и националната законска определба. Во специфични контексти постојат општи области на знаења што се витални за училишните библиотекарски, доколку тие сакаат да развијат и оперираат со ефективни училишни библиотечни услуги: извори, библиотека, информативен менаџмент и предавања.

Во денешната средина каде се проширува постојано вмрежувањето, училишните библиотекарски се обврзани да планираат и да ги обучуваат, како наставниците така и учениците, да се здобијат со разни вештини за ракување со информациите. Затоа тие мора да продолжат професионално да се обучуваат и унапредуваат.

Активности и раководење

За да се обезбедат ефективни и одговорни активности:

- политиката на училишните библиотечни услуги мора да ги одредува целите, приоритетите и услугите што се во врска со училишниот план и програма;

- училишната библиотека мора да се организира и одржува според професионални стандарди;

- услугите мора да им се достапни на сите членови на училишната заедница и да се спроведат во контекст на локалната заедница;

- мора да се поддржува соработката со наставниците, повисокото училишно раководство, администрацијата, родителите, другите библиотекарски и со професионални информатори и со другите групи во заедницата.

Примена на Манифестот

Владите, преку нивните министерства одговорни за образованието, се залагаат за развој на стратегии, политика и планови за имплементирање на принципите на овој Манифест.

Плановите мора да вклучуваат дисеминација на Манифестот за отпочнување и продолжување на програми за обука на библиотекари и професори.

Ги повикуваме луѓето што одлучуваат на национално и локално ниво и во библиотечните заедници да го поттикнат имплементирањето на принципите изразени во овој Манифест.

Манифестот е подготвен од Меѓународната федерација на библиотечни асоцијации и институции (ИФЛА) и потврден од УНЕСКО на нејзината Генерална конференција во ноември 1999 година.

Превела од англиски:
Верка Стаменковска
НУБ "Климент Охридски"
Скопје

ДЕКЛАРАЦИЈАТА ОД ГЛАЗГОВ ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ,
ИНФОРМАТИВНИТЕ СЕРВИСИ
И ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНАТА СЛОБОДА

Библиотеките и интелектуалните слободи

Со децении ИФЛА и нејзиното членство низ целиот свет активно ја промовираа интелектуалната слобода, прикажана како во Универзалната декларација за човекови права на Обединетите нации. На состанокот во Глазгов по повод 75-годишнината од своето формирање, ИФЛА ја прокламира својата поддршка на овие принципи и права во Декларацијата од Глазгов.

Цензурата во 21. век

Идеално, библиотеките и информативните сервиси служат како врати на знаењето, обезбедуваат пристап до информацијата без какви било ограничувања без обзир на медиумите и границите и почитувајќи ги индивидуалните култури и индивидуалните предности, тие придонесуваат кон развојот и одржувањето на интелектуалната слобода и го помагаат обезбедувањето на демократските вредности и универзалните човекови права.

Како и да е, на почетокот на 21.век, бариерите на слободниот проток на информацијата е се уште тема за длабока загриженост со цензурата, забранувањето на некои книги, со контролата на Интернетот и со нарушувањето на приватноста на корисникот.

Заеднички прифатени вредности и етички норми

Претседателот на ИФЛА рече:

Идеалите се една работа, но практиката, економските и политичките услови под кои ги преземаат библиотеките и информативните сервиси нивните одговорности се друга работа. Ние сме сведоци на продлабочувањето на нееднаквоста во услугите низ целиот свет. Секојдневно библиотеките и нивните корисници се соочени со последиците од политичките, религиозните или од другите форми на цензура, а нееднаквоста предизвикана од сиромаштијата и неписменоста е голема бариера и професионален предизвик за сите нас.

Примената на меѓународните упатства во библиотеките и во информативните сервиси секако ја гарантира интелектуалната слобода. Но следењето на заедничките принципи секако дека ќе ја олесни одбраната на интелектуалната слобода. Така, не постои подобар начин да се прослави нашата годишнина од промовирање на меѓународно прифатените вредности и етички норми во Декларацијата од Глазгов.

Превела од англиски:
Магдица Шамбевска
НУБ "Климент Охридски"
Скопје

ПОРАКА ОД ГЕНЕРАЛНИОТ ДИРЕКТОР НА УНЕСКО
ПО ПОВОД СВЕТСКИОТ ДЕН НА КНИГАТА
И НА АВТОРСКОТО ПРАВО

23 април 2003

Иднината на книгата и на авторското право е прашање што не засега сите. Тоа не е тема што се однесува само на професионалците, на политичките и еко-номските фактори, на авторите, издавачите и на наставниот кадар, туку, се однесува и на сите оние што сонуваат за еден свет на поделба на знаењето, каде што просперираат вредностите на толеранцијата, дијалогот и на солидарноста. Во време на експлозија на електронските и телевизуелните мрежи, книгата претставува исклучителен инструмент за изразување на културниот идентитет.

Да потсетиме на значајната улога што ја имаат преведувачите, без кои не би бил возможен интеркултурниот дијалог преку книгите. Како моќен посредник за отворање кон надворешниот свет, книгата може да стане значаен елемент за материјална благосостојба. Значи, треба без прекин да се работи на ширењето на производството од кое зависи нејзината егзистенција.

Повеќе од кога било книгата постои во различни форми, од најтрадиционални до најнови, како средство за информација, критичко размислување и незаменливо образование.

Книгата е темел на градбата што секогаш треба да се зацврстува - демократијата, правата на човекот и фундаменталната човекова слобода, а заштитата на авторското право, како и правилниот пристап на Јавноста кон неа се атрибути што не можат да се заобиколат.

Овие главни определби наидуваат на се подобро и пошироко прифаќање меѓу народите во светот. И тоа е причината што сум среќен. Книгата и авторското право, како двигатели во процесот на создавањето на секој народ, имаат важна улога во борбата за мир. Би сакал да се слават преку многубројни и ефикасни иницијативи насекаде во светот.

Коичиро Мацура

КНИГАТА - РАЗГОВОР СО ВЕЧНОСТА

Македонска порака за Светскиот ден на книгата
23 април 2003 година

Како да се најде вистинската пофалба за книгата и со што да се спореди? Со раѓањето или со воскреснувањето? Или со потребата постојано да се биде со неа и да се препрочитува. Уште од оние куси пораки на анонимните мислителци и нивните маки во создавањето на графемите: секој глас да ја пренесе непогрешната слика во составот на зборовите. Зашто, човекот и кога немал профилирана азбука, своите мисли знаел да ги изрази во слики. Сликата, всушност, е првиот обид да се моделира писмото, неизбежната ликовна рамка на словесноста. За жал, денес цел еден таков цивилизациски ревер, во името на Месопотамија, е изложен на безумните човечки пориви за разурнување. А тоа е колевката на писменоста, на легендарната кралска библиотека на Асурбанипал, во која биле сместени 26000 испишани глинени плочки. Вклучително и оние за Гилгамеш, најстариот мит што го создавало човештвото.

Да се надеваме дека книгата, и овој пат, ќе го спречи тоа. Со неа сме секогаш помудри, побогати и поблиску до Бога. Зашто таа ги поврзува вековите, и ни ги испорачува поуците на минатото и сегашноста. Во книгата имаме секогаш отворен простор да се дружиме со сите луѓе и на сите далечини. И да ги преземеме нивните соништа. Оти само оној што знае да сонува, знае да ја исполни радоста од својот плодотворен живот. Книгата е и најблиската врска со нашите предци. Со нивниот начин на мислење, верувања и традиции што ги оставиле во нашето сеќавање, како единствен сведок на нашето минато и на нашата историска приказна. А без тоа минато и без таа приказна, не можеме да ја откриеме ни сопствената иднина. Ни како да ја продолжиме кон повеселата страна. Книгата е библиски ковчег, мала библиотека во Гутенберговата галаксија на човечкиот ум. Таа е непроменливата вистина за светот и светлината и единствената можност да се разговара со вечноста.

Петре М. Андреевски

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А

од седница на ИО на БДМ

Како што ѝ е познато на библиотечната Јавност во нашата земја, Библиотекарското друштво на Македонија го издава стручното списание Библиотекарство. Објавувањето на списанието е поддржано од Министерството за култура на РМ со финансиски средства што ги покриваат само печатарските трошоци, па поради тоа порано не беа исплаќани авторски хонорари за текстовите во списанието. Со цел да се подигне стручниот авторитет на списанието од една и соодветно валоризирање на вложениот интелектуален труд на авторите од друга страна, Извршниот одбор на БДМ на својата Десетта седница одржана на 20.9.2003 година го разгледа прашањето во врска со хонорирањето на текстовите од списанието Библиотекарство.

Притоа, ИО на БДМ и покрај познатите состојби со финансирањето на списанието, беше на мислење дека треба да се направат напори за хонорирање на текстовите во списанието во рамките на расположивите можности на Друштвото. Појдовни параметри за таа цел треба да бидат критериумите на Македонската авторска агенција. Конечниот заклучок на ИО на БДМ по ова прашање беше следниот: БДМ ќе ги хонорира текстовите во списанието Библиотекарство почнувајќи од бр.1-2/2003 година, според критериумите од Македонската авторска агенција процентуално намалени во зависност од финансиските средства со кои располага Друштвото во моментот, а врз основа на одлука на Извршниот одбор.

Критериуми за исплаќање авторски хонорари, пропишани од Македонската авторска агенција:

1. за оригинален текст, за еден авторски табак (16 страници, новинарски проред) - 11.700 денари;
2. за превод од странски Јазик на македонски, за еден авторски табак се плаќа 50% од цената за оригинален текст - 5.850 денари;
3. за стручна редакција на текст, 10% од цената за оригинален текст за еден авторски табак - 1.170 денари;
4. за лектура, 10% од цената за оригинален текст за еден авторски табак - 1.170 денари;
5. за техничко уредување на текст, немаат посебен критериум, но и тоа би се движело до 10% - 1.170 денари.

Извршниот одбор на БДМ Ве повикува на соработка и учество со стручни трудови во списанието Библиотекарство.

Претседател на ИО на БДМ
Миле Бошески

СВЕТСКИ САМИТ НА ИФЛА ЗА ИНФОРМАТИВНОТО ОПШТЕСТВО

Libraries @ the Heart of the Information Society

Delegates from over 70 countries attending the IFLA/World Summit Pre-Conference to the World Summit on the Information society, meeting in the Hall of the General assembly of the United Nations in Geneva on the 3rd and 4th November 2003, call upon the nations of the world to:

Support and extend the existing global network of library and information services to make available and preserve knowledge and cultural heritage, to provide information access points and to develop the twenty-first century literacies essential for the realisation on the information society. High quality library and information services provide access to the information required by the communities they serve. A modest investment in them would quickly return significant dividends.

Библиотеките се срце на информативното општество

Делегатите од преку 70 земји присуствуваа на Предконференцијата на Светскиот самит на ИФЛА за информативното општество, одржана во салата на Генералното собрание на Обединетите нации во Женева на 3. и 4. ноември 2003 и ги повикаа нациите на светот:

Да ја поддржат и да ја шират постојната глобална мрежа на библиотеците и да ги направат достапни информативните сервиси, да го

чуваат знаењето и културното наследство, да обезбедуваат достап до информациите и да ја развиваат новата информатичка писменост на дваесет и првиот век, зашто таа е неопходна за реализација на информативното општество. Библиотеките и информативните сервиси со висок квалитет обезбедуваат пристап до информации, кои ги бара општествената заедница на која, служат. Скромната инвестиција во нив брзо ќе им се врати како значајна дивиденда.

Превела од англиски:

Магдица Шамбевска

НУБ "Климент Охридски"

Скопје

IFLA/UNESCO Public Library

**GUIDELINES FOR DEVELOPMENT
MARKETING AND TRANSLATION STRATEGY
Revised and Updated Fall 2002**

Project Goals

- To promote equal access to public library services for all
- To raise the quality of services in public libraries by defining standards, developing guidelines and documenting best practices
- To promote the importance of training and professional development in libraries
- To defend the role of the public library in democratizing access to and the use of information technology

Project Description

This project focuses on:

- Ensuring the translation of the Guidelines into as many languages as possible

- Mounting these translations onto the IFLA website (observing required copy-right)

- Developing a world-wide marketing strategy including a promotional pamphlet in all IFLA official languages and others as possible

- Speaking and displaying at national and regional library meetings and confer-ences with a focus (but not limited to) Africa, Latin America, Southeast Asia and the Indian sub-continent

- Working in collaboration with UNET, the UNESCO Model Library Network Project to encourage the application of the guidelines in real library situations

Project Duration: 4 years 2002-2005

Types of Organizations to be involved in implementation

International, national, regional, provincial library associations
National Libraries' offices responsible for Public Libraries
Schools of Library and Information Science World-Wide

Specific Library Organizations identified to date

Swedish National Council of Cultural Affairs

Canadian Library Association

- Ontario Library Association
- Atlantic Provinces Library Association
- Provincial and Territorial Library Directors

American Library Association

- Public Libraries Association

Danish Library Association

CILIP: Chartered Institute for Library and Information Professionals (Formerly the Li-brary Association in the UK)

PULMAN (Public Libraries Mobilising Advanced Networks)

EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations)

Dissemination Strategies

Guidelines translation on IFLA website

Conferences or parts of conferences on the topic

Articles in library and related publications

Website links

Library and related listservs

Methodology

- Establish schedule and monitor the translation of guidelines in cooperation with IFLA HQ

- Ensure PL Standing Committee Information Officer mounts electronic versions on the IFLA PL Section website

- Work with other sister sections of the Coordinating Board for Division Three to promote guidelines at their meetings and workshops and link PL guidelines to more specific guidelines for related services (e.g. Children's, Persons with Dis-abilities, Blind, Bookmobiles, Multicultural Services, Schools)

- Draft, print and distribute marketing pamphlet to promote guidelines; mount on website (copyright free)

- Establish schedule of presentations to targeted audiences; monitor and record list of presentations

- Create simple, portable display for use at conferences and meetings

- Work with UNET to arrange for member libraries to review, implement and re-port back on usefulness of the guidelines

- Disseminate hard copies of English guidelines to selected target audiences: e.g. library schools

- Attend and be on the program of national and regional library conferences especially in Africa, Latin America, Southeast Asia and India

- Establish a world-wide group of supporters, linked by email and the WWW to support and promote the guidelines and share best practices about promotion and implementation

- Create major promotional and partnership links related to the promulgation of the Guidelines in the countries where the PL section has residing members

- Complete mid-term and final reports and evaluation on the project.

Action Plan 2002

1. Translations to November 2002:

With the help and guidance of IFLA HQ, the Guidelines have been or are being translated into at least 27+ languages as of November 2002.

Six languages have been mounted on the IFLA PL website as of December 2002: English, Russian, French, Arabic, Norwegian and Spanish

Lead: Borge Sondergard working with Sjoerd Koopman of IFLA HQ.

Translation Objectives:

- a. Ensure translations are IFLA approved and published
- b. Ensure translations are mounted on website
- c. Continue to encourage and secure additional languages for translation and mounting on website

2. Promotion with IFLA Sister Sections, Lead: John Lake

PL Section Liaison members to attend section meetings and/or meet with section representative(s) and/or contact Section Chairs electronically to speak about PL Guidelines and how they can be linked to other sections' guidelines, objectives and activities. In exchange the PL section should do what it can to support and promote the guidelines of sister sections.

3. Create Promotional Materials

- Create promotional pamphlet, Lead: John Lake
- Create design template for portable display for conferences around the world, Lead: John Lake
- Create Liaison Team Kit with: Speaking points, powerpoint deck, related articles, hard copy of guidelines; bibliography/resource list; order forms for Guidelines, Lead: B. Clubb
- Create database to keep track of related materials, Lead: B. Clubb

4. Develop International Liaison Team

- Create international Guidelines Liaison Team to promote guidelines in home countries, Lead: B. Clubb
- All PL Standing Committee members to promote Guidelines in home countries, Lead: John Lake
- Create speeches and background material to support above teams, Lead: B. Clubb

5. Work with organizations to promote Guidelines

- UNET
- Member library staff to review and report back Make presentation on Guidelines at Canada UNET meeting in September 2002, Lead: K. Hassner
- CILIP (Chartered Institute for Library and Information Professionals, UK) Work with Jill Martin of CILIP to develop promotional program with ILIP funding, Lead: John Lake
- EBLIDA Work with Teresa Hackett, Director EBLIDA to promote the Guidelines through EBLIDA (European Bureau of Library Information and Documentation Associations, Lead: Jan-E. van der Putten
- Work with the PULMAN Project (Public Libraries Mobilising Advanced Networks) through Teresa Hackett and EBLIDA Lead: Jan-E. van der Putten
- Work with ALA/PLA to promote guidelines

- Joint ALA/CLA in Toronto 2003, Leads: Bernie Margolis/Mary Sherman/Barbara Clubb

- Promote Guidelines to library schools world-wide

- Purchase copies from Saur (60% discount) and send to libraries schools with letter of introduction and encouragement

- Seek sponsors to underwrite cost of purchasing, Lead: Borge Sondergard, Lead (Canada): B. Clubb

Liaison and PL Standing Committee Members as of August 23, 2003

* = PL Standing Committee Guidelines Team Members

Country/Organization Name

Australia	Poustie, Kay
Australia	Alan Bundy (Australian Library Journal)
Canada	Clubb, Barbara * co-lead
Canada , APLA	Laurette Mackay
Chile	Sardi, Gonzalo Oyarzun
China	Dr Wu Jianzhong
Columbia	Rodriguez, Gloria Maria
Croatia	Strichevic, Ivanka
Denmark	Sondergard, Borge *
EBLIDA	Hackett, Teresa
Hong Kong	Cheng, Mary
India	Bhattacharjee, Dr. R.
Iran	Ardoolan, Reza
Ireland	McDermott, Norma
Italy	Ciccarello, Domenico
Korea	Cha Mikyeong, PhD
Latvia	Maulina, Anna
Malaysia	Bolhassan, Rashidah HJ.
Malaysia	Yusof, Salbiah Mohammad
Malaysia	Begum, Rashidah
Mexico	Gomez, Monica
Netherlands	Putten, Jan Ewout van der *
Portugal	Moura, Maria Jose
Sweden	Hassner, Kerstin *
UK	Gill, Philip

UK	Campbell, Jacquie
UK	Lake, John Bruce * co-lead
USA	Parker, Richard
USA	Lynch, Beverly
USA	Margolis, Bernie *
(Switzerland)	Grandbois, Yvonne
World Health Org.	

Liaison members still being sought from: Argentina, Caribbean, Brazil, Africa. Additional countries/organizations welcome! Send liaison candidate names to B. Clubb.

6. Attend National/International Conferences to promote Guidelines with emphasis on Africa, Latin America, Southeast Asia and the Indian sub-continent, Leads: B. Clubb/John Lake

- Prepare for 3rd Pan African Conference on Reading for all
Location: Kampala, Uganda, August 18-22, 2003, I.Kerstin Hassner attending

- Latin America, PL/Gov Info Sections Joint initiative with Latin American Section Proposed workshop to take place in Chile in 2003

- Southeast Asia, Conference in Penang, Malaysia (tent), I.P. Gill attend; Section providing travel support.

- India: TBA

- Taiwan, October 2002, B. Margolis and Ngian Lek Choh attending

- ALA/CLA (Toronto 2003), Leads: Margolis/Sherman/Clubb and attending

- Anglo/Scandinavian Conference, England, 2003 , Lead: John Lake attending

Italian Library Association Conference, P. Gill attended November in Florence and Vicenza

КАЛИМЕРА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во март 2003 година беше донесен завршниот документ за проектот ПУЛМАН, во кој учествуваа 36 земји од Европа, меѓу кои и Република Македонија. Со цел да се обезбеди континуитет во реализацијата на стратегијата на Советот на Европа за развој на народните библиотеки, координиран од Европското биро за развој на библиотеки ЕБЛИДА, во рамките на Рамковната програма 2002-2006 ќе биде реализиран нов проект со назив КАЛИМЕРА - CALIMERA (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access).

КАЛИМЕРА ќе ги развива агендата и структурите за соработка на локалните сервиси со европските истражувачки партнери глобално и ќе го поттикнува вклучувањето на земјите од Југоисточна Европа кои се можеби следните земји-членки на Европската Унија.

Република Македонија се вклучи во реализацијата и на овој проект, за што е формиран тим, кој ќе ги организира активностите во нашата земја, координирани од главниот менаџерски тим на проектот со седиште во Лондон. Националниот тим го сочинуваат:

- Миле Бошески - советник библиотекар, НУБ "Климент Охридски"
– Скопје

- Магдица Шамбевска - библиотекар, НУБ "Климент Охридски"-
Скопје

- Жаклина Ѓалевска - библиотекар, НУБ "Климент Охридски"-
Скопје.

Во продолжение е поместен дел од текстот на проектот.

Full title: Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Re-
source Access

Acronym: CALIMERA

Date of preparation: 11 October 2003

Type of instrument: Co-ordination Action

Participating organisations:

1	Lisbon	Camara Municipal de Lisboa - Portugal Departamento de Bibliotecas e Arquivos	
2	MDR	MDR Partners	UK
3	Resource	Resource: The Council for Museum, Ar- chives and Libraries	UK
4	Essex	Essex County Council	UK
5	Koz	Knji*nica Otona *upan*i*a	Slovenia
6	CP	Critical Publics SA	Greece
7	EBLIDA	European Bureau of Library, Information and Documentation Associations	Netherlands
8	NALMA	The Norwegian Archive, Library and Museum Authority	Norway
9	NLP	Narodni knihovna Ceske republiky	Czech Rep.
10	MMU	The Manchester Metropolitan University	UK
11	VUFC	Vilnius University, Faculty of Communi- cation	Lithuania
12	DNLA	Danish National Library Authority	Denmark
13	Helsinki	Helsingin kaupunginkanslia/ Helsingin kaupungin kirjasto	Finland

14	RCHN	Russian Culture Heritage Network	Russia
15	AKB (Aakb)	AARHUS KOMMUNES BIBLIOTEKER (AARHUS MUNICIPAL LIBRARIES)	Denmark
16	Veria	Veria Central Public Library	Greece
17	COBO	Comune di Bologna	Italy
18	Dublin	Dublin City Council	Ireland
19	NUB	Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine	Bosnia & Her.
20	ABRM	ASOCIATIA BIBLIOTECARILOR DIN MOLDOVA	Moldova
21	Cluj	Biblioteca Judeteana "Octavian Goga" Cluj	Romania
22	Antwerp	STAD ANTWERPEN	Belgium
23	AEC	AQUITAINE EUROPE COMMUNICATION	France
24	Publika MKK	PUMA-Publika Magyar Konyvtari Kor (Publika Hungarian Library Group)	Hungary
25	HUELVA	BIBLIOTECA PUBLICA DEL ESTADO, BIBLIOTECA PROVINCIAL DE HUELVA	Spain
26	BMB	BIBLIOTEKA MILUTIN BOJIC	Serbia
27	Albania	BIBLIOTEKA KOMBETARE	Albania
28	Skopje	Narodna i univerzitetska biblioteka "Klement Ohridski" - Skopje	Macedonia
29	TLA	Turkish Librarians' Association	Turkey
30	BVOE	Buchereiverband Osterreichs	Austria
31	Bulgaria	Union of Librarians and Information Services Officers	Bulgaria
32	Cyprus	Cultural Services – Ministry of Education and Culture	Cyprus
33	SSK	Spolok slovenskych knihovnikov / Librarians Association	Slovak Rep.
34	Sweden	Region Varmland/Lansbiblioteket	Sweden
35	Croatia	Gradska I sveu*ilisna knji*nica Osijek	Croatia

36	Olsztyn	Wojewodzka Biblioteka Publiczna im. Poland Emilii Sukertowej-Biedrawiny w Olsztynie	
37	St. Petersburg	Tzentralnaia gorodskaia publicznaia biblioteka imeni V.V.Maiakovskogo {St.Peterburg/Mayakovsky Municipal Central Library	St. Petersburg
38	Ukraine	Regional Universal Research Library named after D.I.Chizhevsky	Ukraine
39	Netherlands	Stichting Openbare Bibliotheek Eindhoven	The Netherlands
40	Iceland	Landsbokasafn Islands - Haskolabokasafn Iceland	Iceland
41	Latvia	National Library of Latvia (Latvijas Nacionāla biblioteka)	Latvia
42	Armenia	Armenian Library Association	Armenia
43	Czech Republic	Knihovna Kromerizska	Czech Republic
44	Lithuania	UTENOS A. IR M. MISKINIŲ VIESŲJŲ BIBLIOTEKA	Lithuania
45	Estonia	Voru County Central Library	Estonia
46	Germany	Stiftung Zentral- und Landesbibliothek Berlin	Germany

Financial Co-ordinator name: Ana Maria Runkel

Financial Co-ordinator organisation name: Camara Municipal de Lisboa - Departamento de Bibliotecas e Arquivos (Lisbon Municipality – Department of Archives and Libraries)

Co-ordinator email: <mailto:ana.runkel@cm-lisboa.pt>

Co-ordinator fax: +351 21 793 71 58

Contents page

Proposal summary 5

B.1 Scientific and technological objectives of the project and state of the art 6

B.2 Relevance to the objectives of the IST Priority 10

B.3 Potential impact 11

B.3.1 Contributions to standards 18

B.4 The consortium and project resources 19

CA Project Effort Form 22
B.5 Project Management 25
B.6 Workplan 26
Introduction 26
Workpackage list 27
Deliverables list 28
Gantt Chart 30
Workpackage descriptions WP1-6 31
B.7 Other issues 43

Proposal summary page

Proposal full title: Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access

Proposal acronym: CALIMERA

Strategic objectives addressed:

To ensure that local cultural institutions right across Europe are well-placed to benefit from and contribute to the goals of the new RTD framework programme 2002-2006 in enabling 'anywhere, anytime, natural access to IST services for all' through provision of advanced and intelligent systems which improve access to Europe's knowledge and educational resources and generate new forms of cultural and learning experience, helping establish a stable pan-European infrastructure for distributed repositories of digital content and community memory within 5 to 10 years.

Proposal abstract

The goals of the FP6 IST cultural heritage research workprogramme are of key significance for local institutions (public libraries, museums and archives). Equally, they can play a vital role in achieving those goals by applying innovative technologies and strategies from the priority research areas and transforming them into helpful services which can be easily used by ordinary citizens in their everyday lives. If they are to be centrally involved in future IST calls addressing community-based cultural heritage services, local cultural institutions need to identify a solid basis for their own R&D priorities, backed by an analysis of the issues which deserve European support.

The CALIMERA 18 month Co-ordinating Action will monitor technical developments and solutions already emerging from IST and national research and assess their potential as widely transferable technologies for use by local institutions. It will co-ordinate and sensitise the stakeholders including professional networks, national and local authorities and industrial players, laying the groundwork for participation in future calls.

Building on FP5, CALIMERA will increase sharing of best practice, mobilising and adding European value to IST-based national programmes, producing guidelines and benchmarking tools with a special focus on the needs of local archives and museums and addressing the needs of the end user by identifying a framework for focused research on usability/ease-of-use.

This vital co-ordination and preparatory work will be underpinned by a high-impact dissemination programme targeted at decision-makers, managers and professionals, including a portal website providing access to best practice, relevant research and innovative solutions.

Finally CALIMERA will develop the agenda and working structures for collaboration on local services with Europe's research partners globally and nurture the involvement of the countries of South East Europe which may be the next candidates for EU membership.

B.1 Scientific and technological objectives of the project and state of the art

CALIMERA, (Cultural Applications: Local Institutions Mediating Electronic Resource Access) a Co-ordinating Action of 18 months' duration will be funded under Call Area IST-2002-2.3.1.12 - Technology-enhanced learning and access to cultural heritage.

Local cultural institutions and the IST research agenda

The core goals of the FP6 IST cultural heritage research workprogramme. such as making significant reductions in the cost of digitisation and providing access to 'digital libraries' of distributed content, are of key significance for local institutions such as public libraries, museums and archives, which seek to achieving relevance, impact and sustainability in the digital world. Equally, local cultural institutions can play a vital role in achieving the goals of this Call and in ensuring the best value from Europe's investment in this research area, by adopting and applying innovative technologies and strategies from the digitisation, preservation, digital libraries and intelligent heritage research areas, transforming them into helpful services which can be easily used

by the ordinary citizen in their everyday lives and bring important sections of the population such as children, employees and pensioners into the heart of the information society.

Through WP1, CALIMERA will monitor and select technical developments and solutions already emerging from IST and national research, and nurture dialogue and synthesis among representative stakeholders from the cultural heritage domain, policy and industry. It will assess their potential as widely transferable technologies for use by local service institutions and establish the extent of awareness and planning for their take-up to date. The technologies envisaged will include, for example, those designed to enable:

- lower-cost and efficient digitisation;
- preservation and access to digital cultural objects;
- easy content authoring and the creation of packaged resources for sectors such as learning and tourism promotion;
- seamless, one-stop searching and discovery of distributed resources and services at national and local level;
- provision of public information by local government and cultural heritage organisations and promotion of interactive communication and transactions with government through local interfaces;
- multimedia access and delivery including virtual and augmented reality, virtual presence and simulation and 'virtual visits' to local cultural institutions;
- online collaboration and the emergence of virtual cultural communities;
- 'personalisation' of digital experiences;
- IPR and digital cultural assets management.

Furthermore, if they are to be centrally involved in future IST calls for proposals addressing community-based cultural heritage services for the citizen, local institutions need themselves to identify a solid basis for their own research and development priorities, backed by an objective analysis of issues deserving coordinated European support.

This may involve, for example:

- comparing the ease of use of a range of devices for preparing and accessing information at local level including standard PCs, laptops, mobile phones, digital TV, still and video cameras, etc. in different types of infrastructure (e.g. standalone, GSM, 3G, Wi-Fi, broadband).

- analysing which components of local interfaces deserve special attention in developing an approach to web-based tools which allows easy access to textual information in a multilingual environment;

- innovative uses of location-based technologies e.g. involving GPS;

- examining shortcomings and potentialities of existing interfaces for authoring, compiling web-based mixed-media and access criteria at local level;

- semantic enrichment of services, using ontologies, controlled vocabularies, classification systems, Topic Maps and other components and tools which can assist local professionals and ordinary end-users in locating, packaging, delivering and using digital content;

- support for co-ordinated multilingual and multicultural representations and points-of-view on digital cultural assets, leveraging dense interactivity, personalisation, collaborative authoring, emerging semantics, annotation and other user-focused models for content and knowledge organization;

- the development of 'web services' models and infrastructure designed to automate and reduce the cost of service integration and delivery for and by local cultural institutions;

- approaches to e-learning modules making use of the resources held by local cultural institutions in support of local education curricula and the lifelong learning agenda;

- services geared specifically to the needs and interests of children and young people.

In order to ensure that local cultural institutions right across Europe are prepared and able to make this contribution, there is a need at this stage for a Coordination Action to define and consolidate the research opportunities, build on emerging experience and concentrate on those technologies which really need to be adapted for wide use in the local cultural services constituency. The Community Memory programme to be launched in this Call Area in 2004

has the potential to make a key impact on the ability to implement usable solutions and to put research into practice. However it seems important to maintain momentum and to avoid the possibility of a 2-year hiatus after the end of FP5 by preparing the terrain for research specifically involving local cultural institutions, in the context of the overall research programme in this area. To help achieve this, CALIMERA will mobilise local constituencies for their new role in several vitally important ways. It will also bring together the various professional domain networks, national and local authorities which are responsible for the institutions and their services to the public and the industrial players, alerting business and tourism interests and hardware manufacturers to the economic potential of the 'local to global approach', catalysing solutions and laying the groundwork for encouraging the participation of local organisations and their partners in future calls.

Policy and best practice

The memory of a community consists not only of its cultural heritage but a range of related domains and services as expressed, for example, by the four cornerstones adopted in the PULMAN Oeiras Manifesto: cultural diversity and understanding; social and economic development; lifelong learning; citizenship and democracy. The success of e-Europe 2005: an Information Society for All depends greatly upon the contribution of local institutions working in and with their community in each of these contexts.

In order to maximise the potential for the Community Memory programme to succeed, a number of important prior co-ordination activities are required at the policy level, including:

- Further sensitisation of national, regional and local authorities across Europe to ensure that public libraries, museums and archives are able to absorb and implement key research outputs and technical innovation, in seeking to implement and deliver digitally-based services locally which support their own policy agendas, such as those covering e-government, social inclusion, e-learning, skills for employment, regional and local economic development etc.
- Increasing awareness and sharing of best practice and development of centres of excellence building on the progress already made under FP5 e.g. through PULMAN in mobilising and adding European value to the contribution of IST-based national programmes (for example the Peoples' Network in the UK). This will involve the development of guidelines covering the main technical, management and social policy issues with a new focus on the needs of archives and museums and of the end user, benchmarking tools. This approach

will support the development of research and exploitation strategies, analyses and roadmaps across cultural and related economic sectors such as cultural tourism.

- Establishment of a more level playing field and greater cross-domain co-ordination within the local cultural sector. Whereas the major focus of PULMAN was public libraries building outward toward other local cultural institutions and whereas a nascent body (NAPLE) exists in this area to co-ordinate the work of national authorities in that domain, work is now needed especially to exploit the full potential of museums and archives in (perhaps especially the local and municipal archives sector). There is a need to promote appropriate national cross-domain strategies for example: by establishing cultural agencies such as those now existing in Norway and the UK or other co-ordination mechanisms by providing advice, information services and toolkits.

- A stronger understanding and mapping of the benefits, need and modalities of partnerships and co-operation in the local community, where public cultural institutions need to come together with voluntary and private sector organisations which are skilled in information access, content building, digitisation and service delivery to sectors of the community and the economy, taking account of the differing economic national, regional local, social, cultural and political environments across Europe.

CALIMERA will address these requirements through WP2, which will take specific action to create and develop an ongoing policy forum and co-ordination mechanism specifically dedicated to the development of local services through the implementation of digital technologies. This process will be enhanced by the identification within WP 2 of an industrial pool, open to SMEs and major companies concerned with the supply of technology and solutions to local institutions in the cultural and aligned sectors. Examination of existing licensing arrangements and the potential for business models to assist take-up will form an important part of this aspect of the work of the Co-ordinating Action.

The end user

In addition, the needs of the end user need to remain visible in the context of the research priorities of the new large-scale Networks of Excellence and Integrated Projects funded under the First Call, for example Agamemnon, Bricks, DELOS, I-TEACH, Mi-nerva, Presto Space, TNT. A vital link in the chain involves the experience of the end user of the services of local cultural institutions. Despite the gains made in Internet access to date, many people still experience resis-

tance to use and find unsatisfactory the usability and accessibility of many technical solutions and interfaces. This concerns issues such as better access to local content, for appropriate technical solutions for interactive participation, the overcoming of language barriers and for easy-to-use features and interfaces for ordinary people.

CALIMERA thus has an important role to play in placing emerging research and development results in a clear socio-economic context. Through WP3, CALIMERA will identify problems, issues, solutions and areas for focused usability research – from both the institutional and the end user perspective – which are relevant for work under subsequent calls. It will work closely with FP5 ‘Heritage for All’ projects as their results start to emerge.

УПАТСТВО ЗА АВТОРИТЕ

Во списанието "Библиотекарство" се објавуваат оригинални статии, прикази, соопштенија, истражувања, портрети, анализи, прикази, рецензии, документи, хроники, преводи и сл., распоредени во рубрики.

Може да бидат објавени и други видови материјали кои, содржински, ја немаат припадноста кон него, но се од интерес на граѓаните.

Ракописите се предаваат на Редакцијата на хартија формат А4, со двоен проред на дискета. Статиите и прилозите треба да ги содржат следниве податоци:

- наслов (и поднаслов)
- име и презиме на авторот/авторите
- академски степен/стручно звање
- институција каде е вработен авторот/авторите
- оригиналните статии треба да содржат апстракт на македонски и на еден светски јазик (англиски, француски, германски или руски), УДК индекс, клучни зборови, како и податоци за користената литература.

Редакцијата го задржува правото да врши интервенции и скратување на текстот без негово видеоизменување. Таквото право ја подразбира и можноста некој текст да не биде прифатен за печатење.

Ракописите не се враќаат.

Од Редакцијата

Издавањето на Списанието е со финансиска поддршка на Министерството за култура на Република Македонија.